

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení obranných výdajů České republiky jako součást
bezpečnosti Evropské unie

Evaluation of Defense Expenditures of the Czech Republic as a Part
of European Union Security

Student:

Silvie Aleksičová

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.

Ostrava 2018

Zadání bakalářské práce

Student: **Silvie Aleksičová**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma: Zhodnocení obranných výdajů České republiky jako součást bezpečnosti
Evropské unie
Evaluation of Defense Expenditures of the Czech Republic as a Part of
European Union Security

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Obranné výdaje jako součást veřejných výdajů
3. Evropská unie a výdaje na obranu členských států
4. Zhodnocení výdajů na obranu v České republice
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. 364 s. ISBN 978-80-248-3333-0.

HALÁSEK, Dušan a David LENERT. *Ekonomika veřejného sektoru (vybrané kapitoly)*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2008. 238 s. ISBN 978-80-248-1854-2.

WEISS, Tomáš. *Role policie a armády v Evropské unii*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. 263 s. ISBN 978-80-246-2381-8.

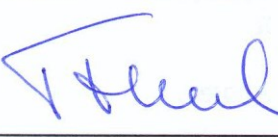
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

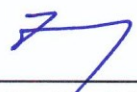
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

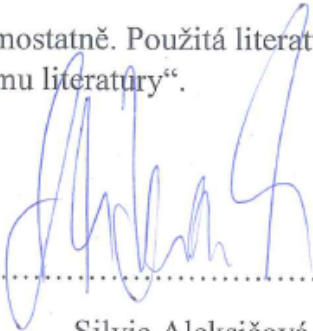

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Použitá literatura a ostatní zdroje jsou v práci řádně citovány a uvedeny v seznamu literatury“.

V Ostravě dne 9. května 2018

.....

Silvie Aleksičová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce, Ing. Radomíru Kaňovi, Ph.D. za odborné vedení, ochotu, věnovaný čas, trpělivost, cenné rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce.

Obsah

1 Úvod	4
2 Obranné výdaje jako součást veřejných výdajů	5
2.1 Státní pokladna ČR.....	6
2.2 Státní rozpočet ČR	9
2.2.1 Příjmy státního rozpočtu v roce 2017	12
2.2.2 Výdaje státního rozpočtu v roce 2017	16
2.3 Příčiny rozpočtového deficitu	20
2.4 Ekonomický vývoj v ČR.....	21
2.5 Vstup ČR do Eurozóny	23
3 Evropská unie a výdaje na obranu členských států	25
3.1 Rozpočet EU a provádění systému vlastních zdrojů	26
3.2 ČR v budoucí obranné spolupráci s EU.....	29
3.3 Úloha a základní parametry společného financování NATO	31
3.4 FRONTEX – součinnost armád.....	33
3.5 Spolupráce EU a NATO v oblasti bezpečnosti	35
4 Zhodnocení výdajů na obranu v České republice	39
4.1 Koncepce obrany AČR.....	39
4.2 Resortní rozpočet	42
4.2.1 Rozpočtová perspektiva a dotační politika Ministerstva obrany.....	44
4.3 Zvyšující se investice do obranných prostředků státu	48
5 Závěr	53
Seznam použité literatury	55
Seznam zkratek.....	60
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	3
Seznam tabulek a grafů	4
Seznam příloh.....	5

1 Úvod

Bakalářské práce je zaměřena na jedno z odvětví veřejného sektoru - obrana státu a rozpočtových výdajových položek pro krytí nákladů na obranu, které zajišťuje státní rozpočet, resort MO. Veřejné výdaje představují nákup statků a služeb nebo na jejich produkci ve veřejném sektoru a zahrnují výdaje centrální vlády a transfery.

Ekonomika obrany je průnikem národního hospodářství a systému obrany státu. Zkoumá ekonomické vztahy, které vedou k zajištění potřeb státu v krizových stavech a v době míru. V rámci ekonomické základny se jedná o propojení odvětví národního hospodářství, vojenského i civilního, v oblasti výroby, infrastruktury a služeb.

Vládní výdaje souvisejí s realizací základních fiskálních funkcí příslušné vlády na všech úrovních, kde rozpočtová skladba představuje jeden z klíčových předpisů v oblasti rozpočetnictví a účetnictví veřejných rozpočtů, které se dále člení na vojenskou obranu, výdaje na správu a výzkum, výdaje na civilní ochranu. Součástí zajištění obrany jsou také opatření v oblasti legislativy tj. daňová, měnová, cenová, mzdová, aj.

Cílem práce je na základě analýzy výdajů na obranu (obraných výdajů) ČR zhodnotit efektivitu, využití těchto investic v souvislosti s plněním aliančních závazků naší země.

Bakalářská práce je rozdělena do tří samostatných kapitol kde první kapitola bude věnována státnímu rozpočtu, resortnímu rozpočtu MO a státní pokladně ČR. Druhá kapitola je věnována zajištění bezpečnosti ČR kde je především kladen důraz na politickou a hospodářskou stabilitu EU a prováděcí systém rozpočtové skladby vlastních zdrojů EU. V kapitole budou uvedeny základní parametry společného financování NATO a ČR.

Závěrečná kapitola bude soustředěna na vytváření koncepčního finančního rámce v rámci resortního rozpočtu, včetně dotací pro ozbrojené síly k plnění vojenských úkolů obrany země, závazků kolektivní obrany zemí na unijních operacích. Stěžejní částí závěrečné kapitoly bude rozbor pomoci analýzy SWOT a zásadního makroekonomického ukazatele HDP, kde je zaměření na propojenost ekonomiky a obrany státu, která je závislá na zdrojích produkovaných ekonomikou.

2 Obranné výdaje jako součást veřejných výdajů

Vznik veřejného sektoru úzce souvisí s rozvojem společenské dělby práce. Podle Haláska, Lenerta (2008, s. 1). „*Vlastnické počátky veřejného sektoru souvisí se vznikem útvarů, ideologie a také s rozvojem vlastnických vztahů. Obec a později stát představují formu organizace lidské společnosti, která je budována na politickém základě a na určitém území uplatňuje svou suverenitu*“. Protože obec a později stát musí být organizovaný a vybavený výkonným aparátem, vyčlenili se lidé, kteří „profesionálně řídili“ (zabezpečovali vnější bezpečnost a vnitřní pořádek a organizovali hospodářskou činnost) a lidé, kteří realizovali uznaný kult. (Halásek, Lenert, 2008). Veřejný sektor je členěn z hlediska:

- vlastnictví - co je ve vlastnictví státu, zemských a regionálních vlád, municipalit, atp. to je považováno ve světě za veřejný sektor,
- financování – jsou to ty subjekty, které jsou zcela nebo zčásti financovány prostřednictvím veřejných rozpočtů. Finanční účast může být realizována přímým napojením na veřejný rozpočet nebo poskytnutím dotací a subvencí samostatným ekonomickým subjektům,
- práva – *státní a komunální podnik* - jakýkoliv hospodářský subjekt vlastněný v rozsahu 50 a více procent ústřední vládou nebo místními orgány; *organizační složky* – jsou ministerstva a jiné správní úřady státu; *příspěvkové organizace* – zřizují jednak ústřední orgány státu, jednak PO zřizují kraje a obce pro takové činnosti v působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejich rozsah, struktura a složitost vyžaduje samostatný právní subjekt,
- potřeb – v ekonomii je nejdůležitějším znakem pro třídění potřeb postavení subjektů v ekonomickém reprodukčním procesu. Z hlediska tohoto třídícího znaku členíme potřeby na potřeby výrobní a potřeby finální (konečné spotřební).

„Z pohledu ekonomické teorie je obrana a bezpečnost klasickým příkladem čistého veřejného statku, což splňuje kritéria nedělitelnosti, nesoutěživosti a nevylučitelnosti ze spotřeby kteréhokoliv občana. Součástí státní strategie obrany je kromě strategie politické a vědeckotechnické i strategie ekonomická, tj. Celkový podíl výdajů na obranu a bezpečnost a velikost HDP¹, celkový podíl výdajů na obranu a bezpečnost na celkových výdajích SR, struktura těchto výdajů je podíl provozních a investičních nákladů.

---

¹ HDP - 5,2 % rok 2017 meziroční nárůst za 4Q, ČSÚ

Problém financování obrany a bezpečnosti tak úzce souvisí s alokací zdrojů a veřejných statků“, jak uvádí např. Halásek, Lenert (2008, s. 128). Česká republika nedosahuje úrovně výdajů na svoji obranu ve výši 2 % svého HDP. Pokud bychom však připočetli výdaje z dalších kapitol, tj. 305/BIS, 308/NBÚ, 306/MZV (výdaje mezinárodním organizacím jako je OSN, EU atd.), poměr se mírně změní ve prospěch požadované hranice více viz. Kapitola 3.

Vojenské výdaje z hlediska makroekonomického pojetí můžeme členit a uvést následující:

1. Finanční prostředky vynaložené na udržování vojenských struktur SIPRI/NATO ozbrojených sil v době míru, ale i války, ale i ekonomický růst a rozvoj (zahraniční investice). Olson /Zeckhauserův model koaličního zabezpečení obrany např. obranné náklady jsou na základě nedostatečně pravděpodobných vymezených optimálních kritérií, k standardu tzv. „Paretova optima.“ 2. Náklady obětované příležitosti tj. výdajů realizovaných v „civilním“ sektoru. Stávají se tak alternativou dalším možností realizace vládních výdajů tj. dodatečné vládní výdaje na nákup statků a služeb (G) by při fixní úrokové míře i_{E1} vytvořily dodatečný produkt $\Delta Y = Y_A - Y_{E1}$. 3. Vojenské výdaje představují měřítko vstupů (finanční, personální, věcné) jedné z proměnné produkční funkce obrany. *Dlouhodobý efekt* znamená reorganizace průmyslu, koncentrace a centralizace kapitálu a zajištění mezinárodní kooperace. Vliv pozitivních externalit (výzkum nových technologií a informací – zprostředkovaná znalost, zvyšující se produktivita práce aj.) 4. Vojenské výdaje lze definovat jako úhrn realizovaných úhrad k zajištění provozu ozbrojených sil za určité období (hospodářský rok) viz příloha 5. *Krátkodobý efekt* vede zvýšení vojenských výdajů ke zvýšení výstupu ekonomiky a zaměstnanosti. Dochází k vytěsňování investic a ovlivnění zahraničně obchodní bilance.

2.1 Státní pokladna ČR

SP představuje základní stavební kámen při budování systému optimalizovaného finančního řízení veřejných zdrojů. Moderní představa systému Státní pokladny je tvořena základními rysy v podobě kontrolních a podpůrných funkcí: klíčové - centralizace příjmů, řízení výdajů, řízení státních aktiv, řízení likvidity, řízení státního dluhu a podpůrné - finanční plánování, platební styk, kontrola, účetnictví, výkaznictví. Kdy při rozhodování o tom kolik, jakým způsobem a na co jsou využívány prostředky z veřejných financí v pojetí jednotlivých kapitol, jak je uvedeno v Tab. 2.1.

V obecném rámci veřejných financí může SP tak hrát větší či méně významnou roli v oblastech: a) přípravy, realizace a kontroly čerpání státního rozpočtu, b) denního řízení platebního styku včetně kontroly finančních toků na státních účtech u bankovních ústavů včetně monitoringu operací souvisejících s mimorozpočtovým financováním, c) řízení státního dluhu a státních garancí, d) účetnictví státu a finančního informačního systému veřejné správy, e) řízení likvidity jediného účtu státu. Výdaje na obsluhu státního dluhu v rámci kapitoly Státní dluh, tj. výdaje na dluhovou službu budou v letech 2017-2019 odvislé zejména od vývoje na finančních trzích a případném zapojování disponibilních peněžních prostředků v rámci efektivního řízení státní pokladny. (Státní pokladna, 2017, online).

Tab. 2.1: Státní pokladna – vybrané kapitoly

Kapitola	Výdaje k 30. 9. 2017 (v mld. Kč)
Ministerstvo vnitra	41,801 043
Ministerstvo obrany	33,954 755

Zdroj: Státní pokladna 2017, vlastní zpracování 2018

Ukázkou jedné z klíčových funkcí je řízení likvidity korunové SP, kdy byly v roce 2017 provedeny krátkodobé investice s použitím kolaterálu poukázek ČNB a střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů v celkové jmenovité hodnotě 5946,9 mld. Kč.

Celkový příjem z těchto operací činil 138,8 mld. Kč a byl dosažen při průměrné úrokové sazbě 0,07 % p. a. V rámci řízení likvidity korunové státní pokladny byly v roce 2017 realizovány krátkodobé investice ve formě depozitních operací v celkové jmenovité hodnotě 4325,8 mld. Kč, splátky těchto investic pak dosáhly celkové jmenovité hodnoty 4323,7 mld. Kč. Celkový příjem depozitních operací činil 1,058 mld. Kč, byl dosažen při průměrné úrokové sazbě 0,05 % p. a. a úročením zůstatku souhrnného účtu bylo dosaženo příjmu 0,001 mld. Kč. V rámci řízení likvidity eurové státní pokladny byly ve sledovaném období roku 2017 provedeny krátkodobé zápůjčky v celkové jmenovité hodnotě 0,065 mld. EUR, splátky těchto zápůjček dosáhly celkové jmenovité hodnoty 0,065 mld. Kč. Celkový příjem ze zápůjček činil 0,098 mld. Kč a úročením zůstatku běžného účtu bylo dosaženo příjmu 0,003 mld. Kč. Dále byly v roce 2017 realizovány devizové swapy² ve jmenovité hodnotě 0,055 mld. EUR a současně byly splatné devizové swapy v celkové jmenovité hodnotě 0,135 mld. EUR. Celkový příjem z devizových swapů činil 0,01603 mld. Kč. K 30. září 2017 byly na majetkových účtech MF evidovány poukázky ČNB ve jmenovité hodnotě 9,877 mld.

² Swap - swapové obchody, které ekonomické subjekty využívají zejména k optimalizaci svých aktiv a pasiv.

Kč, které představovaly hodnotu zástavy aktivních operací. (Pokladní plnění – Q3, MF, 2017).

Graf 2. 1: Vývoj státní pokladny za 1. až 3. čtvrtletí roku 2016 a 2017 (mld.)

Zdroj: ČNB a MF, 2017, vlastní zpracování 2018

Jedním z příkladů podpůrné funkce se základními kontrolními mechanismy je účetnictví státu, kde od 1. 1. 2010 byla oficiálně zahájena účetní reforma v oblasti veřejných financí.

Základním cílem této reformy vytvoření podmínek pro efektivní zajištění správných, úplných a včasných informací o hospodářské situaci státu a o příslušných účetních jednotkách, které směřuje k: (Účetnictví státu, MF, 2017, online):

- vytvoření účetnictví státu v analogii s účetnictvím podnikatelských subjektů a s ohledem na princip efektivity a významnosti s přihlédnutím ke specifikům státu a jeho suverenitě, a to zejména zkvalitněním používání účetních metod u účetních jednotek veřejného sektoru,
- vytvoření podmínek pro efektivní zajištění relevantních informací o hospodářské situaci státu a příslušných vybraných účetních jednotek, a to včetně zachycení informací o potenciálních pohledávkách, potenciálních závazcích (rizicích) na státní úrovni i na úrovních nižších,
- odstranění roztržitosti jednotlivých evidencí a výkazů účetních jednotek propojených s veřejnými rozpočty a majetkem státu,
- zajištění důvěryhodných informací pro účely vykazování a sestavení účetních výkazů za Českou republiku, čímž bude mimo jiné zvýšena kvalita informací poskytovaných za Českou republiku, a zároveň bude zkvalitněno vykazování na úrovni vybraných účetních jednotek,

- v účetnictví zachytit a zajistit průběžné získávání informací nezbytných pro operativní řízení, kterých se v současnosti v reálném čase nedostává,
- důsledné elektronizaci a digitalizaci účetních záznamů, za účelem snížení administrativní náročnosti na vedení účetnictví a na příslušné kontrolní mechanismy.

2.2 Státní rozpočet ČR

Státní rozpočet představuje plán finančního hospodaření státu na daný rozpočtový rok, kterým se zajišťuje plnění ekonomických, sociálních a politických funkcí státu. Prostřednictvím státního rozpočtu vláda realizuje hospodářskou politiku a uskutečňuje své programové priority. Státní rozpočet je centralizovaným peněžním fondem a představuje bilanci příjmů a výdajů státu na daný rozpočtový rok. Rozpočtový rok je shodný s rokem kalendářním. Příjmová strana rozpočtu obsahuje informace o tom, z jakých zdrojů vláda plánuje tyto aktivity státu financovat, tj. z daní, poplatků či jiných příjmů. Výdajová strana rozpočtu informuje o tom, kolik stát vydává na financování jednotlivých aktivit státu jako například na školství, zdravotní péči, důchody, obranu aj. Jednotlivé příjmy a výdaje státního rozpočtu se dále člení podle jednotlivých kapitol, vyjadřující okruh působnosti a odpovědnosti jednotlivých ústředních orgánů státní správy.

Státní rozpočet má podobu zákona (např.: Zákon č. 400/2015 Sb. o státním rozpočtu). Zákon o státním rozpočtu navrhuje vláda a schvaluje Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Způsob financování kapitol státního rozpočtu vymezuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Státní rozpočet může být vytvořen ve třech variantách — vyrovnaný, přebytkový či schodkový. Jednotlivé varianty odrážejí hospodářskou politiku státu, ta reaguje na aktuální ekonomickou situaci a na předpokládaný vývoj ekonomiky. (MF-2017-2894, [online]).

Státní rozpočet plní několik funkcí — alokační, redistribuční a stabilizační, včetně dodržování Maastrichtských fiskálních kritérií a požadavků EU, zejména udržení deficitu vládního sektoru pod hranicí 3 % HDP. Dle ČSÚ jsou Maastrichtská kritéria za ČR: Saldo hospodaření sektoru vládních institucí ve třetím čtvrtletí 2017 dosáhlo přebytku 2,77 % HDP, při meziročním navýšení přebytku o 0,56 procentního bodu (p.b.). Míra zadlužení sektoru vládních institucí meziročně klesla o 3,13 p.b. na 35,11 % HDP., což je poměrně hluboko pod Maastrichtskou hranicí 60% HDP. (ČSÚ 2017, [online]).

V tomto srovnání, tedy poměr dluhu k HDP v procentech, je zadlužení České republiky, jehož podstatnou část tvoří státní dluh, v kontextu zemí Evropské unie podprůměrné tj. umístění na 4. pozici nejméně zadlužených států v EU. Celkové výdaje kapitoly "státní dluh" na rok 2017 byly navrženy ve výši 46,3 mld. Deficitní hospodaření státu vyžaduje, aby si stát na pokrytí naplánovaných výdajů půjčoval. Stát své deficitní hospodaření financuje nejčastěji prodejem státních dluhopisů (státní pokladniční poukázky, střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy a v minulosti i spořicí státní dluhopisy), v menší míře si pak stát půjčuje též prostřednictvím krátkodobých instrumentů peněžního trhu či prostřednictvím přijatých zápůjček a úvěrů od Evropské investiční banky či jiných mezinárodních institucí. Alternativním způsobem může být i zapojení aktiv v rámci efektivního řízení disponibilní likvidity státní pokladny.

Státní dluh, je tedy souhrnem všech státních finančních pasiv tvořených závazky státu, které vznikly z vydaných státních dluhopisů, přijatých zápůjček a úvěrů a státem vystavených směnek a případně dalších závazků státu.

Vládní dluh, který kromě dluhu ústředních vládních institucí obsahuje i dluhové závazky místních vládních institucí a fondů sociálního zabezpečení.

V ČR je zadluženost územních samospráv (v posledních letech vykazují přebytky hospodaření) a zdravotních pojišťoven (v posledních letech vykazují vyrovnané hospodaření) relativně nízká, proto je vládní dluh tvořen převážně dluhem státním. Ze státního rozpočtu jsou zdravotní pojišťovny dotovány platbami za tzv. státní pojištěnce, tedy za osoby, za které pojistné hradí stát (děti, studenti, osoby na mateřské či rodičovské dovolené, uchazeči o zaměstnání, důchodci apod.).

Od 1. ledna 2017 došlo k opětovnému navýšení vyměřovacího základu za tyto osoby, s tím, že měsíční platba se za osobu zvýšila z 870 Kč na 920 Kč³ na osobu a měsíc. Celkově bylo na platbu státu do systému veřejného zdravotního pojištění pro rok 2017 rozpočtováno 66,4 mld. Kč. Vlivem příznivých ekonomických podmínek však byla ve skutečnosti platba státu do systému veřejného zdravotního pojištění nižší, a to 62,3 mld. Kč. Ministr financí může zvýšit celkové příjmy a výdaje státního rozpočtu beze změny jeho salda a příslušné navazující závazné ukazatele o částku, o kterou očekávané výdaje na financování programů nebo projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU budou vyšší, než stanovil zákon o státním rozpočtu (§ 24 odst. 4 rozpočtových pravidel). (MF-2017-2894, [online]).

---

³ Na rok 2018 se zvyšuje vyměřovací základ pro státem hrazené pojistné měsíčně 969 Kč.

Růst rozpočtovaných běžných výdajů ovlivnily nejvíce sociální dávky (bez souvisejících výdajů), jejichž rozpočet je meziročně vyšší o 14,6 mld. Kč, tj. o 2,8 %. Dalším významným faktorem růstu rozpočtu běžných výdajů je o 12,9 mld. Kč vyšší rozpočet výdajů na platy a související výdaje ve vládou regulované sféře. Meziroční růst rozpočtu neinvestičních transferů příspěvkovým a podobným organizacím o 7,6 mld. Kč ovlivnily nejvíce o 5,1 mld. Kč vyšší plánované transfery vysokým školám u kapitoly MŠMT. Meziročně vyšší o 3,3 mld. Kč je rozpočet plateb státu za tzv. státní pojištěnce do systému veřejného zdravotního pojištění. Naopak s poklesem rozpočtu se počítá např. u úrokových výdajů kapitoly Státní dluh (o 6,0 mld. Kč) či u odvodů vlastních zdrojů do rozpočtu EU (o 3,0 mld. Kč).

Rozpočet kapitálových výdajů byl v roce 2017 tvořen z 55 % výdaji na financování společných programů EU a ČR (vč. FM-fond majetku). Rozpočet těchto výdajů meziročně vzrostl o 19,2 mld. Kč, což nejvíce ovlivnil vyšší rozpočet výdajů v rámci OP Životní prostředí 2014+ o 7,7 mld. Kč. Na růstu rozpočtu kapitálových výdajů 6,2 mld. Kč, jejichž financování je plánováno výhradně z národních zdrojů, se nejvíce podílel o 2,9 mld. Kč.

V kapitole *Ministerstvo obrany* zejména v souvislosti s vybavením Armády ČR a o 2,3 mld. Kč vyšší rozpočet investičních transferů SFDI. (MF, 2017, [online]). Další součástí příjmů SR jsou příjmy z daní a poplatků růst, které byly o 45,2 mld. Kč, tj. o 7,3 %, vyšší i když relativně vysoký růst proti rozpočtu 2016 byl předpokládán u výběru všech hlavních složek daňových příjmů u DPPO o 12,8 mld. Kč, u DPFO o 11,8 mld. Kč, u DPH o 10,5 mld. Kč a spotřebních daní o 9,0 mld. Kč. Předpokládaný vývoj inkasa daňových příjmů vycházel nejen z makroekonomických predikcí, ale i z legislativních opatření, která se v roce 2017 plně projevila (např. kontrolní hlášení a elektronická evidence tržeb).

Rozpočet nedaňových a ostatních příjmů se meziročně snížil o 2,7 mld. Kč, tj. o 1,9 %. Rozpočet příjmů z EU a FM meziročně vzrostl o 3,5 mld. Kč na 97,1 mld. Kč. Nárůst ovlivnil především komunitární program Nástroj pro propojení Evropy 2014+, který byl rozpočtován ve výši 4,5 mld. Kč, což je o 3,7 mld. Kč více než v předchozím roce. Stejně tak jako v minulých letech bylo při stanovení výše příjmů z rozpočtu EU dodrženo pravidlo rovnosti EU příjmů, které kryjí výdaje předfinancované ze státního rozpočtu. Na nižší rozpočet nedaňových příjmů působí zejména vliv nižších očekávaných příjmů ze státního podniku Lesy ČR o 3,3 mld. Kč, dále nižších předpokládaných příjmů z finančního vypořádání o 1,9 mld. Kč a také nižšího rozpočtu příjmů kapitoly ČTÚ (vliv mimořádných příjmů rozpočtovaných v roce 2016 ve výši 1,3 mld. Kč).

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele SR

Zákon o státním rozpočtu na rok 2018	
Celkové příjmy	1 314, 497 641 409 Kč
Celkové výdaje	1 364, 497 641 409 Kč
Saldo	-50, 000 000 000 Kč

Zdroj: Ministerstvo financí 2017, vlastní zpracování 2018

2.2.1 Příjmy státního rozpočtu v roce 2017

Příjmy SR viz. tabulka 2.3 ve výši 940,141 mld. Kč., tj. 75,2 % SR po změnách. V porovnání se stejným obdobím minulého roku, bylo plnění celkových příjmů nižší o 250,01 mld. Kč, tj. o 2,6 %.

Druhy jednotlivých příjmů: *Daňové příjmy* – 846,320 mld. Kč., *přijaté transfery* – 70,468 mld. Kč., *nedaňové příjmy* – 17,256 mld. Kč., *kapitálové příjmy* – 60,098 mld. Kč. V průběhu celého roku 2017 obdržela Česká republika z rozpočtu EU příjmy ve výši celkem 97,9 mld. Kč a současně odvedla do evropského rozpočtu 42,4 mld. Kč. Za kladným saldem ČR vůči rozpočtu EU stály i nadále primárně příjmy ze *strukturálních fondů a Fondu soudržnosti* ve výši 64,1 mld. Kč a příjmy ze *Společné zemědělské politiky* ve výši 29,4 mld. Kč. (MF 2017,[online]).

Tab. 2.3: Souhrnný rozpočet za rok 2017

Příjmy-Výdaje / Třída / Seskupení / Položka / Paragraf	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Konečný rozpočet	Skutečnost
	(v mld. Kč)	(v mld. Kč)	(v mld. Kč)	(v mld. Kč)
Příjmy	1 249,272	1 249,557	-	940,141
Výdaje	1 309,272	1 309,609	1 431,136	922,744

Zdroj: MF 2017, vlastní zpracování 2018

Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení - dosáhly k 30. září 2017 343,7 mld. Kč, tj. 76,7 % rozpočtu, což je o 25,8 mld. Kč vyšší inkaso (o 8,1 %), než bylo vykázáno v minulém roce.

Nedaňové a ostatní příjmy byly ve výši 95,5 mld. Kč představovaly plnění rozpočtu na 69,8 %, tj. o 81 mld. Kč (o 45,9 %) méně než ve stejném období minulého roku. *Inkaso daně z přidané hodnoty* na konci třetího čtvrtletí 2017 byl výši 190,3 mld. Kč,

což představuje 73,7 % plnění státního rozpočtu a meziročně vzrostlo oproti skutečnosti předchozího roku o 16,8 mld. Kč, tj. o 9,7 %. Na konci třetího čtvrtletí 2017 se v inkasu DPH projevila opatření, která byla zavedena v minulém roce, avšak jejich vliv je dlouhodobý

a náběh postupný. Jedná se především o kontrolní hlášení, jehož zavedení zvýšilo efektivitu výběru daní, a elektronickou evidenci tržeb (dále jen EET), do které se od prosince 2016 v první fázi zapojili podnikatelé v oblasti stravovacích a ubytovacích služeb a ve druhé fázi od 1. března 2017 také maloobchod a velkoobchod.

Naopak negativně se na výběru DPH projevilo snížení sazby DPH na stravovací služby z 21 % na 15 % v souvislosti se zavedením EET, a také od začátku měsíce března došlo ke snížení sazby DPH z 15 % na 10 % u novin a časopisů. Změna rozpočtového určení daní v neprospěch státního rozpočtu znamenala od počátku roku 2017 výpadek na úrovni státního rozpočtu -1,6 mld. Kč. V roce 2017 nedošlo k významným legislativním změnám ovlivňujícím inkaso DPH. (MF 2017, [online])

Inkaso spotřebních daní, energetických daní a odvodu z elektřiny v roce 2017 bylo ve výši 113,6 mld. Kč, což představuje 75,3 % SR. Inkaso váhově nejsilnější položky, *spotřební daně z minerálních olejů* v roce 2017 činilo 59,0 mld. Kč, což představuje 75,3 % rozpočtované částky a meziročně vzrostlo oproti skutečnosti předchozího roku o 1,7 mld. Kč, tj. o 2,9 %, kde jednotlivé příjmy jsou uvedeny v Tab. 2.4.

Tab. 2.4: Příjmy SR za rok 2017

Vybrané příjmy SR - 3Q	Mld.
<i>Majetkové daně, inkaso</i>	9,1
<i>Správní poplatky</i>	1,3
<i>Rozpočet celostátního daní v roce 2017 (bez DPPO placené obcemi a kraji a bez správních a ostatních poplatků placených obcím)</i>	921
<i>Celostátní inkaso DPH</i>	272,8
<i>Celostátní příjmy ze spotřebních daní (vč. energetických daní a odvodu z elektřiny ze slunečního záření)</i>	113,6
DPPO	130,4
DPFO	137,5

Zdroj: MF 2017, vlastní zpracování 2018

Na růstu inkasa oproti srovnatelnému období loňského roku se podílel především celkový pozitivní vývoj ekonomiky. Dle dostupných dat Českého statistického úřadu došlo od ledna do června 2017 k růstu spotřeby motorové nafty o 5 % a k nepatrnému poklesu spotřeby motorového benzínu o 0,5 %. Negativně na inkaso spotřební daně z minerálních olejů působí vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu, které bylo od roku 2017 nově rozšířeno i pro živočišnou prvovýrobu s možností žádat o vrácení daně zpětně i za rok 2016.

Dopad tohoto opatření na státní rozpočet se začal v inkasu daně projevovat již od měsíce května. Dosavadní vývoj inkasa však nasvědčuje tomu, že rozpočtovaná částka spotřební daně z minerálních olejů bude mírně překročena. Převážil zde tedy pozitivní efekt ve formě růstu ekonomiky nad negativním efektem vracení daně.

Inkaso daně z příjmů právnických osob za tři čtvrtletí roku 2017 dosáhlo na úrovni státního rozpočtu 88,2 mld. Kč, což představuje naplnění rozpočtového očekávání na 77,2 %. Při meziročním srovnání došlo k poklesu inkasa o 0,7 mld. Kč, tj. o -0,7 %. *Inkaso daně z příjmů fyzických osob* za tři čtvrtletí roku 2017 dosáhlo výše 91,6 mld. Kč, tj. 76,1 % schváleného rozpočtu pro rok 2017 a je o 10,4 mld. Kč, tj. o 12,8 % nad úrovní srovnatelné výše inkasa v roce minulém. (MF, 2017, [online]).

Inkaso daně z příjmů fyzických osob placené plátcí ve sledovaném období roku 2017 činilo 80,1 mld. Kč, což představuje plnění státního rozpočtu pro rok 2017 na 76,2 %. Meziroční plnění státního rozpočtu tak vykazuje pozitivní vývoj v plnění a to o 9,1 mld. Kč, tj. 12,9 %. Meziroční růst inkasa je dán především vysokou úrovní zaměstnanosti, růstem mezd zaměstnanců v podnikatelské sféře a navýšením platů zaměstnanců v rozpočtové sféře v roce 2017.

Vyšší meziroční nárůst inkasa byl zčásti ovlivňován také díky vyšší úrovni minimální mzdy, která byla pro rok 2017 stanovena na 11 tis. Kč a nepřímo také zavedením EET. V odvětví ubytování, stravování a pohostinství, kde bylo EET zavedeno, rostla průměrná mzda meziročně za první pololetí roku nejrychleji ze všech odvětví a to o 13,7 %, čímž převýšila i dynamiku růstu minimální mzdy. *Inkaso daně z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou*, dosáhlo 8,3 mld. Kč, což představuje plnění ve výši 82,0 % plnění státního rozpočtu pro období roku 2017.

V meziročním srovnání představuje tato hodnota nižší plnění, a to o 0,2 mld. Kč, tj. o 2,3 %. *Negativní vliv na výnos této daně měla především legislativní změna související s osvobozením daně u výsluhového nároku ozbrojených složek s účinností od roku 2017. Daň z příjmů fyzických osob placená poplatníky* dosáhla ve sledovaném období roku 2017 výše 3,2 mld. Kč, což je o 1,5 mld. Kč více než ve srovnatelném minulém roce. Pozitivní vliv na inkaso má celkový ekonomický růst, který se následně projevuje zvýšením zisků podnikajících fyzických osob a následně zvyšuje částku předepsané daně či záloh na daň.

Dalším zásadním faktorem, který ovlivňuje meziroční srovnání, je legislativní úprava rozpočtového určení daní spočívající ve snížení podílu obcí z celkového výnosu této daně

o 30 procentních bodů ve prospěch státního rozpočtu (recipročně došlo k úpravě procentního podílu u výnosu DPH ve prospěch obcí) (MF 2017, [online]).

Ve sledovaném období roku 2017 dosáhly nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery celkové výše 95,5 mld. Kč, tj. 69,8 % rozpočtu po změnách, což je o 81,0 mld. Kč, tj. o 45,9 %, **méně** než ve stejném období roku 2016. Tento pokles ovlivnily především prostředky přijaté z rozpočtu EU a z FM, které dosáhly 61,5 mld. Kč a meziročně tak byly při plnění rozpočtu po změnách na 63,2 % o 83,6 mld. Kč, tj. o 57,6 %, **nižší**. Z této částky tvořily převody z Národního fondu (bez FM) do příjmů kapitol celkem 30,1 mld. Kč (ve stejném období minulého roku to bylo 116,8 mld. Kč). Na tom se podílely zejména kapitoly:

- Ministerstva dopravy (11,4 mld. Kč na OP Doprava 2014+), Ministerstva průmyslu a obchodu (5,3 mld. Kč na OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014+), Ministerstva pro místní rozvoj (4,4 mld. Kč, z toho 2,6 mld. Kč na Regionální OP Střední Morava 2007-2013, přes 1,3 mld. Kč na Integrovaný regionální operační program 2014+ a 0,5 mld. Kč na OP Technická pomoc 2014+), Ministerstva práce a sociálních věcí (4,1 mld. Kč na OP Zaměstnanost 2014+), Ministerstva životního prostředí (3,3 mld. Kč na OP Životní prostředí 2014+) a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (1,6 mld. Kč na OP Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014+).
- Příjmy kapitoly Ministerstva zemědělství určené na krytí výdajů na Společnou zemědělskou politiku činily 28,6 mld. Kč (v 1. -3. čtvrtletí roku 2016 to bylo 27,3 mld. Kč). Příjmy z finančních mechanismů EHP/Norsko a Programu švýcarsko-české spolupráce dosáhly 1,1 mld. Kč, zatímco ve stejném období roku 2016 to bylo 0,9 mld. Kč. Příjmy určené na krytí výdajů na komunitární programy dosáhly 1,7 mld. Kč (rozpočet je ve výši 4,6 mld. Kč). Z toho 1,6 mld. Kč se týkalo kapitoly Ministerstva dopravy a komunitárního programu Nástroj pro propojení Evropy 2014+. (MF 2017, [online]).
- V roce 2017 se na *nedaňových příjmech* částkou 12,8 mld. Kč podílela i kapitola *VPS (Veřejná pokladní správa)*. Ze státního podniku Vojenské lesy a statky ČR bylo do příjmů kapitoly *Ministerstva obrany převedeno 0,4 mld. Kč* - první únorový převod ve výši 0,2 mld. Kč odpovídal výši dané rozpočtem a druhý převod také ve výši 200 mil. Kč odpovídal nerealizované výši z roku 2016 a byl uskutečněn v září na základě usnesení vlády č. 637/2017⁴ bez možnosti překročit výdaje. Meziročně její

---

⁴ Návrh na vydání předchozího souhlasu vlády k vydání rozhodnutí MO o převodu finančních prostředků soustředěných ve fondu zakladatele podniku Vojenské lesy a statky ČR, s.p. do SR.

příjmy vzrostly o 3,9 mld. Kč. Na celkové výši i růstu se výrazně podílely příjmy z privatizačního účtu ve výši 5,8 mld. Kč určené na kompenzaci deficitu důchodového systému (rozpočet je ve výši 14,5 mld. Kč). V průběhu ledna až září 2017 došlo k *převodům prostředků ze státních podniků do příjmů státního rozpočtu*. (MF 2017, [online]).

2.2.2 Výdaje státního rozpočtu v roce 2017

Celkové výdaje SR jsou k porovnání v Tab. 2.5, kde v roce 2017 byla celková výše uskutečněných výdajů 922,744 mld. Kč. *Jednotlivé kapitoly SR* MPSV – 420,032 mld., MŠMT- 127,040 mld., Všeobecná pokladní správa – 96,55 mld., MV – 41,801 mld., Státní dluh – 34,27 mld., MO – 34 mld., MPO – 29,768 mld., MD – 27,959 mld., Ostatní – 111,408 mld.

Druhy jednotlivých výdajů 1. Sociální věci a politika zaměstnanosti – 438,407 mld., 2. Služby pro obyvatelstvo – 218,706 mld., 3. Všeobecná veřejná správa a služby – 9,3471 mld., 4. Průmyslová a jiná odvětví hospodářství – 68,276 mld., 5. Bezpečnost státu a právní ochrana – 77,987 mld., 6. Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství – 25,907 mld. (MF, 2017, [online]).

Tab. 2.5: Druhový rozpočet pro výdaje v roce 2017

Stát / Třída / Seskupení položek / Podseskupení položek / Položka	Schválený rozpočet (v mld. Kč)	Rozpočet po změnách (v mld. Kč)	Skutečnost (v mld. Kč)
ČR - celkem	1 309,272	1 309,609	922,744
Běžné výdaje	1 205,398	1 203,304	881,376
Kapitálové výdaje	103,874	106,305	41,368

Zdroj: Monitor 2017, vlastní zpracování 2018

Zákonem č. 457/2016 Sb., byly stanoveny výdaje státního rozpočtu na rok 2017 v celkové výši 1 309,3 mld. Kč, z toho 96,8 mld. Kč byly hrazeny z prostředků z rozpočtu Evropské unie viz. níže dílčí ukazatele jednotlivých kapitol plnění SR v roce 2017 tj. výpočet procentního plnění SR (rozpočet po změnách/skutečnost tj. procentuální plnění).

Mandatorní výdaje, které stát hradí na základě platných zákonných předpisů nebo mezinárodních dohod a smluv, (např. výdaje na odvod vlastních zdrojů Evropských společenství do Evropské unie) byly ve schváleném státním rozpočtu na rok 2017 zahrnuty ve výši 724,5 mld. Kč, tj. 55,3 % z celkových rozpočtovaných výdajů (v porovnání se

schváleným rozpočtem roku 2016 dochází ke snížení tohoto podílu o 1,3 p. b., resp. o 1,2 p.b. než ve skutečných výdajích roku minulého).

Mandatorní sociální výdaje byly ve státním rozpočtu uskutečněny v částce 617,0 mld. Kč s předpokladem meziročního růstu o 3,9 % (o 23,0 mld. Kč). Tyto sociální výdaje mají odčerpat 49,4 % celkových rozpočtem stanovených příjmů a na celkových rozpočtovaných výdajích roku 2017 se podílet 47,1 %. Z ostatních mandatorních výdajů byly ve schváleném státním rozpočtu objemově největší výdaje na dluhovou službu 46,3 mld. Kč, výdaje na odvody do rozpočtu Evropské unie 37,5 mld. Kč, na podporu exportu 5,1 mld. Kč, příspěvek na podporu stavebního spoření 4,6 mld. Kč, výdaje na úhradu státních záruk a negarantovaných úvěrů s. o. Správa železniční a dopravní cesty 1,3 mld. Kč, atd. (MF 2017, [online]).

Běžné výdaje byly ve výši 881,4 mld. Kč a čerpány na 73,2 % ze státního rozpočtu po změnách. Meziročně se tyto výdaje zvýšily o 6,0 % (téměř o 50,1 mld. Kč), proti alikvótě rozpočtu po změnách byly nižší o 21,1 mld. Kč. Z celku 51,7 %, tj. 455,5 mld. Kč, směřovalo do sociální oblasti. *Sociální dávky* dosáhly celkem 396,7 mld. Kč. Další prostředky nutné pro zajištění provozu a plnění úkolů jednotlivých kapitol státního rozpočtu, vybrané neinvestiční nákupy a související výdaje, byly ve schváleném rozpočtu zahrnuty v částce 66,8 mld. Kč. Transfery veřejným rozpočtům územní úrovně jsou rozpočtem stanoveny ve výši 134,6 mld. Kč, dotace státním fondům ve výši 77,6 mld. Kč (bez dotací na činnost SZIF), transfery podnikatelským subjektům 54,5 mld. Kč, transfery neziskovým a podobným organizacím 14,8 mld. Kč, transfery příspěvkovým a podobným organizacím 73,1 mld. Kč, atd.

Quasi-mandatorní výdaje, které nejsou přímo stanoveny zákonem, ale jsou rovněž považovány za nezbytné, neboť jejich cílem je zajistit chod státu. Patří sem platy státních zaměstnanců, pracovníků organizačních složek státu a příspěvkových organizací, výdaje na obranu aj. Tyto výdaje představovaly v rámci státního rozpočtu 2017 252,1 mld. Kč, tj. 19,3% celkových výdajů státního rozpočtu.

Nemandatorní výdaje jsou ostatní výdaje, které umožňují vládě reagovat na hospodářský vývoj a směřovat jimi rozvoj společnosti a ekonomiky (dopravní infrastrukturu, školství, sport, obrana, apod.). Tyto výdaje v rámci rozpočtu 2017 představovaly 333 mld. Kč, což je 25,4 % celkových výdajů státního rozpočtu. Z celku 51,7 %, tj. 455,5 mld. Kč, směřovalo na *sociální dávky* dávky důchodového pojištění, které dosáhly více než 309,5 mld. Kč, tj. 75,3 % plnění státního rozpočtu, dávky nemocenského pojištění byly vyplaceny ve výši 21,4 mld. Kč, tj. 77,7 % plnění státního rozpočtu.

Dávky státní sociální podpory poskytované podle zákona č. 117/1995 Sb.⁵, o státní sociální podpoře byly čerpány v celkové výši 28,0 mld. Kč, tj. 70,1 % rozpočtu sociální podpory, ve znění pozdějších předpisů, a dávky pěstounské péče byly čerpány v celkové výši 28,0 mld. Kč, tj. 70,1 % rozpočtu, podpory v nezaměstnanosti byly vyplaceny v částce 6,1 mld. Kč, tj. 72,5 % rozpočtu, dávky sociální péče byly k čerpány v celkové výši 26,0 mld. Kč, tj. 73,3 %, rozpočtu, na platbu státu na veřejné zdravotní pojištění za vybrané skupiny obyvatel (tzv. státní pojištěnce), připadá 49,1 mld. Kč, tj. 74,6 % plnění státního rozpočtu, státní příspěvek účastníkům doplňkového penzijního spoření a penzijního připojištění dosáhl 5,1 mld. Kč, tj. 70,5 % plnění státního rozpočtu, příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením byly 4,1 mld. Kč, tj. 84,5 % plnění státního rozpočtu, aktivní politika zaměstnanosti činila 3,4 mld. Kč, tj. 85,2 % plnění státního rozpočtu.

Čerpání výdajů na platy a podobné a související výdaje ve výši 76,2 mld. Kč představuje 63,5 % plnění rozpočtu, neinvestiční nákupy a související výdaje byly čerpány ve výši 75,8 mld. Kč, což představovalo 66,5 % rozpočtu.

Zvláštní sociální dávky příslušníků ozbrojených sil při skončení služebního poměru, vyplácené ministerstvy vnitra, obrany, financí, spravedlnosti a GIBS, činily 5,6 mld. Kč., tj. 74,0 % plnění státního rozpočtu. (MF, 2017, [online]). *Na neinvestiční transfery podnikatelským subjektům*, bylo vynaloženo 33,2 mld. Kč., tj. 70,9 % plnění státního rozpočtu. Na poskytnutých dotacích podnikatelům se nejvíce podílely kapitoly Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zemědělství, Technologická agentura ČR, Všeobecná pokladní správa a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Neinvestiční nákupy a související výdaje byly čerpány ve výši 75,8 mld. Kč, což představovalo 66,5 % plnění státního rozpočtu.

Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, dosáhly 12,0 mld. Kč, tj. 85,5 % plnění státního rozpočtu. Státním fondům bylo převedeno celkem 20,6 mld. Kč neinvestičních prostředků, tj. 49,4 % rozpočtu.

Z celku Státní zemědělský intervenční fond (dále jen SZIF) obdržel 15,7 mld. Kč a Státní fond dopravní infrastruktury (dále jen SFDI) 3,9 mld. Kč. Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2017 byly neinvestiční transfery státním fondům zahrnuty v celkové částce 40,7 mld. Kč, z toho 79,2 % připadá SZIF. Mimo SZIF jsou do rozpočtu roku 2017 zahrnuty neinvestiční

---

⁵ Mění se zák. č. 117/1995 Sb. Zákon o sociální podpoře, novela č. 200/2017 Sb. zvýhodnění pro rodiny s dětmi tzv. prorodinný balík.

výdaje pro SFDI ve výši 7,55 mld. Kč, pro Státní fond kinematografie ve výši 0,809 mld. Kč a pro Státní fond rozvoje bydlení ve výši 0,108 mld. Kč.

Veřejné rozpočty územní úrovně, kde bylo převedeno 111,4 mld. Kč neinvestičních prostředků, tj. 84,7 % plnění státního rozpočtu, Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím dosáhly 54,5 mld. Kč, tj. 82,2 % plnění státního rozpočtu, odvody vlastních zdrojů Evropských společenství do rozpočtu Evropské unie dosáhly ke konci září 2017 celkem 26,8 mld. Kč, tj. 71,5 % plnění státního rozpočtu.

Kapitálové výdaje, státního rozpočet na rok 2017 byl rozsah kapitálových výdajů ve výši 103,9 mld. Kč, což představuje proti schválenému rozpočtu roku 2016 o 25,4 mld. Kč, tj. o 32,3 % více, proti skutečnosti dosažené v roce 2016 pak o 19,6 mld. Kč, tj. o 23,3 % více. Část kapitálových výdajů státního rozpočtu se týká financování programů reprodukce majetku, které byly pro rok 2017 rozpočtovány v celkové výši 94,7 mld. Kč, rozpočtům územní ústřední úrovně tj: 15,3 mld. Kč, z toho Státnímu fondu dopravní infrastruktury (12,6 mld. Kč a Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu 2,5 mld. Kč), transfery rozpočtům územní úrovně (7,4 mld. Kč), na investiční nákupy a související výdaje OSS (6,6 mld. Kč), investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (6,2 mld. Kč), podnikatelským subjektům (3,8 mld. Kč), obyvatelstvu (1,0 mld. Kč) a neziskovým a podobným organizacím (3,6 mld. Kč). Z kapitol státního rozpočtu nejvíce investičních prostředků vynaložilo Ministerstva dopravy (12,6 mld. Kč), Ministerstvo životního prostředí (5,6 mld. Kč), Ministerstva zemědělství (5,2 mld. Kč), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (4,3 mld. Kč), Ministerstva obrany (3,0 mld. Kč), Ministerstvo průmyslu a obchodu (2,4 mld. Kč), Ministerstva pro místní rozvoj (1,6 mld. Kč), Ministerstva vnitra (1,3 mld. Kč), Ministerstva zdravotnictví (1,1 mld. Kč).

Z celkové částky 103,9 mld. Kč rozpočtovaných kapitálových výdajů nejvíce prostředků připadá na Ministerstva dopravy (36,2 mld. Kč, tj. 34,9 % všech kapitálových výdajů státního rozpočtu), Ministerstva životního prostředí (13,4 mld. Kč), Ministerstva pro místní rozvoj (12,7 mld. Kč), Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (8,2 mld. Kč), Ministerstvo zemědělství (8,0 mld. Kč), Ministerstva obrany (6,7 mld. Kč), Ministerstva vnitra (3,4 mld. Kč), Ministerstva průmyslu a obchodu (2,3 mld. Kč), na kapitolu Všeobecná pokladní správa (2,2 mld. Kč), Ministerstva zdravotnictví (1,9 mld. Kč), Ministerstva financí (1,6 mld. Kč), Ministerstvo práce a sociálních věcí (1,6 mld. Kč), Ministerstvo kultury (1,4 mld. Kč) apod. (MF, 2017, online).

2.3 Příčiny rozpočtového deficitu

Tlak na snižování deficitu SR umocňuje i rostoucí výše roční dluhové služby. Vznik a výši rozpočtového deficitu ovlivňují na straně veřejných příjmů a veřejných výdajů vnitřní (endogenní) a vnější (exogenní) faktory, které působí často nezávisle na vládních záměrech. Tyto faktory ovlivňují vývoj příjmů (stagnaci veřejných příjmů, nízké veřejné příjmy, zejména daňové) a vývoj výdajů (vysoké veřejné výdaje, vyšší tempo jejich růstu než u veřejného příjmu zejména v důsledku mandatorních výdajů).

Vnitřní faktory expanzivní charakter fiskální politiky vláda záměrně zvyšuje výdaje SR, aby ovlivnila růst agregátní poptávky prostřednictvím vládní poptávky, a tím ovlivnila hospodářský růst, snižuje daňové zatížení, aby firmám a ostatním poplatníkům daní zbylo více disponibilních finančních prostředků, které, je možné věnovat na soukromou spotřebu, ale i na zvýšení investic, úspor. Časové rozložení výdajového šoku může způsobit růst cen základních surovin, které se lavinovitě promítne do růstu cen dalších komodit. Rostou ceny vstupů do veřejného sektoru. Významně to působí i na růst nákladů při pořizování investic ve veřejném sektoru. Rostoucí potřebu finančních prostředků na investice do veřejného sektoru nelze zajistit adekvátním růstem daňového zatížení. Proto se využije deficitní rozpočet jako nástroj rozložení financování nákladných investic do několika rozpočtových období.

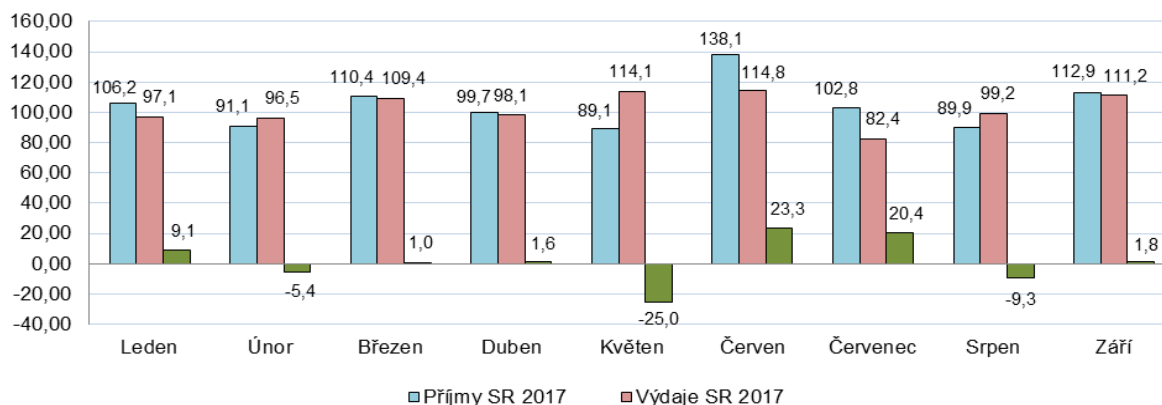
Daňového zatížení, je ovlivňované i zanedbaností veřejné infrastruktury a nutností financovat nákladné investice ve veřejném sektoru.

Vnější faktory hospodářského cyklu někde vně ekonomického systému kolísání tempa ekonomického růstu, hospodářský pokles, růst nezaměstnanosti to má dopad na pokles daňových příjmů, zejména na výnos individuální důchodové daně, povinného sociálního a zdravotního pojištění, a naopak vytváří tlak na růst veřejných výdajů ze státního rozpočtu. Proto jak uvádí (Peková, 2011), *se provádí přepočet příjmových i výdajových toků u státního rozpočtu na stav plné zaměstnanosti. Vývoj úrokové míry, má negativní vliv nejen na nízkou míru národních úspor, ale i na růst úrokových sazeb. Hospodářská provázanost zemí má významný vliv např. na zahraniční obchod*⁶.

---

⁶ V lednu 2018 bilance zahraničního obchodu se zbožím v běžných cenách přebytkem 11,9 mld. Kč, který byl meziročně o 9,4 mld. Kč nižší – ČSÚ.

Graf. 2.2: Vývoj příjmů, výdajů a salda SR v jednotlivých měsících roku 2017 (v mld. Kč)

Zdroj: Pokladní plnění 1-3Q 2017, vlastní zpracování 2018

2.4 Ekonomický vývoj v ČR

Důležitá a velmi pozitivně vnímána u obyvatelstva je i úroveň ekonomického vývoje ČR, z pohledu zahraničních renomovaných agentur např. Standard & Poor's ve svém nejnovějším hodnocení potvrdila rating České republiky, se stabilním výhledem na úrovni AA- pro dlouhodobé závazky v zahraničních měnách a AA pro dlouhodobé závazky v domácí měně. Kladně hodnotí zejména nízké zadlužení vlády, které patří k nejnižším v Evropské unii, silné institucionální uspořádání a v neposlední řadě také vysokou flexibilitu s ohledem na měnovou politiku prováděnou Českou národní bankou. Oceňuje silný ekonomický růst v předchozích letech a predikuje jeho průměrnou hodnotu na úrovni 2,5 % pro následující čtyři roky. Dále vyzdvihuje zdravé veřejné finance.

Dle názoru agentury, se do výsledku hospodaření pozitivně promítla i snaha vlády bojovat proti daňovým únikům a posilovat tak příjmy státního rozpočtu např. Tab. 2.2 (MF 2017, [online]). V roce 2018 se očekává, že proti roku 2017 zpomalí své tempo česká ekonomika, kdy nastane posilování české koruny, která ztíží situaci exportérům tj., že zahraniční obchod přispěje k růstu tuzemské ekonomiky menší měrou. Nejzásadnější čtyři rizika pro české hospodářství jsou následující:

1. nedostatek pracovních sil, technicko-informačně technologického zaměření tzv. průmysl 4.0,
2. růst platů, pokud nebude kryt růstem produktivity práce,

3. dopad rostoucích úrokových sazeb na střední a malé podniky,
4. sílící česká koruna.

České ekonomice se nebývale daří. Růst české ekonomiky v roce 2017 o 4,5 % byl druhý nejsilnější za deset let. Ve čtvrtém čtvrtletí HDP meziročně vzrostl o 5,1 %, daří se nám udržovat vysoký hospodářský růst, snižovat poměr státního dluhu k HDP, nízkou nezaměstnanost, inflaci a k tomu všemu máme zdravou platební bilanci, což znamená, že doháníme vyspělé země západní Evropy. Česká ekonomika zatím netrpí žádnou se zásadnější makroekonomickou nerovnováhou. K dalším faktorům ovlivňující růst naší ekonomiky lze zařadit např. (Právo, 2018, [online]):

- spotřeba domácností podpořena růstem reálných mezd,
- rekordní zaměstnaností,
- oživení investic, nefinančních podniků k větší investiční aktivitě v reakci na nedostatek pracovníků,
- zahraniční obchod, především ofenzíva tuzemských automobilek na evropském trhu.

Ohledně zahraničního obchodu je nutné uvést, že českým exportérům se v zahraničí dařilo získávat zakázky, a tak nejen vývoz ale i dovoz dosáhl v roce 2017 rekordních hodnot, ačkoliv v závěru roku vykázal export i import meziroční pokles. Schodek obchodní bilance byl v prosinci meziročně nižší. Loňské ukončení měnové intervence nemělo prozatím významné dopady na vývoj zahraničního obchodu. Podle metodiky národního pojetí v prosinci hodnota vývozu meziročně klesla o 0,1 % na 247,2 mld. Kč a hodnota dovozu o 2,5 % na 249,4 mld. Kč. Bilance zahraničního obchodu v národním pojetí skončila schodkem 2,2 mld. Kč, meziročně nižším o 6,2 mld. Kč.

Podle předběžných údajů ČSÚ bilance zahraničního obchodu v národním pojetí se státy EU28 skončila přebytkem 35,9 mld. Kč, což je meziročně o 5,2 mld. Kč více. Schodek obchodu se státy mimo EU se snížil o 0,8 mld. Kč na 36,4 mld. Kč. Celkovou bilanci a její komoditní strukturu v národním pojetí příznivě ovlivnil především přírůstek kladné bilance motorových vozidel o 5,9 mld. Kč a strojů a zařízení o 2,5 mld. Kč. Negativně se projevilo zejména prohloubení deficitu bilance se základními kovy o 1,6 mld. Kč, koksem a rafinovanými ropnými produkty o 1,0 mld. Kč a produkty zemědělství a myslivosti o 0,9 mld. Kč. Za leden až prosinec dosáhl celkový přebytek obchodní bilance v národním pojetí 152,6 mld. Kč, což je o 11,1 mld. Kč méně než před rokem. Vývoz činil 3 484,6 mld. Kč a byl meziročně vyšší o 5,6 % a dovoz v objemu 3 332,0 mld. Kč byl vyšší o 6,3 %. (MPO 2018, [online]).

2.5 Vstup ČR do Eurozóny

Měnové prostředí v české ekonomice bude určováno rozhodnutími Evropské centrální banky, která musejí brát ohled na stav eurozóny jako celku. To se může jevit jako významné ochuzení nástrojů makroekonomické stabilizační politiky. Se vstupem do eurozóny a zánikem české koruny zanikne pravomoc České národní banky provádět autonomní měnovou politiku. Vlastní připravenost České republiky na přijetí eura se v posledních letech zlepšila. Česká republika plní kritéria stavu veřejných financí i konvergence úrokových sazeb s rezervou. Plnění kritéria cenové stability nebylo v roce 2017 zaručené, neboť prognózovaná inflace, setrvávající v horní polovině tolerančního pásma cíle ČNB, je na hranici kritéria. Kritérium týkající se směnného kurzu Česká republika neplní, protože se zatím neúčastní mechanismu směnných kurzů. Ve střednědobém výhledu však budou kromě kritéria týkajícího se směnného kurzu splněna pravděpodobně všechna kritéria a jak uvádí např. *(Peková, 2011)* může se jako jiné země EU mimo eurozónu k půjčkám poskytovaným ESM připojit ad-hoc.

Sladění průběhu českého hospodářského cyklu s ekonomikou eurozóny se v loňském roce dále zvýšila. Z hlediska připravenosti České republiky na přijetí eura však stále existují oblasti vykazující nesoulad. K hlavním překážkám přijetí eura nadále patří nedokončený proces reálné ekonomické konvergence České republiky k eurozóně, včetně sblížení cenové a zejména mzdové hladiny. Hospodářské podmínky pro vstup do eurozóny pomáhají zajistit, že daná země je připravena na integraci do měnového režimu eurozóny, a splnění konvergenčních kritérií, které je zajistit, že členský stát je na přijetí eura připraven, a že jeho vstup do eurozóny nepředstavuje ekonomické riziko, ať už pro tento stát samotný nebo pro celou eurozónu. Konvergenční kritéria jsou stanovena v čl. 140 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie⁷. *Kritéria hospodářské konvergence:*

1. Cenová stabilita míra inflace 2,5 % (r. 2017, ČSÚ) nesmí být o více než 1,5 procentního bodu vyšší než míra inflace 3 členských států, které dosahují nejlepších výsledků,
2. Zdravé a udržitelné veřejné finance schodek veřejných financí nesmí být vyšší než 3 % HDP. Veřejný dluh nesmí přesahovat 60 % HDP,
3. Stabilita směnného kurzu kandidátská země se musí alespoň po dobu 2 let účastnit mechanismu směnných kurzů (ERM II), aniž by došlo k výrazným odchylkám od centrálního

---

⁷ Alespoň jednou za dva roky, nebo na žádost členského státu, na který se vztahuje výjimka, Komise a Evropská centrální banka podávají Radě zprávy o pokroku dosaženém členskými státy, na které se vztahuje výjimka, při plnění jejich závazků týkajících se uskutečňování hospodářské a měnové unie.

směnného kurzu stanoveného mechanismem ERM II nebo k devalvaci bilaterální centrální parity dané měny vůči euru,

4. Dlouhodobé úrokové sazby úrovně dlouhodobých úrokových sazeb by neměla být o více než 2 procentní body vyšší než úroveň 3 členských států, které dosahují nejlepších výsledků z hlediska cenové stability. Mechanismus směnných kurzů zajišťuje, že kolísání směnných kurzů mezi EUR a jinými měnami členských států EU nenaruší hospodářskou stabilitu na jednotném trhu. (MF, 2017, [online]).

Země, které se chtějí stát členy eurozóny, musejí rovněž prostřednictvím svých vnitrostátních právních předpisů a pravidel zajistit nezávislost svých národních centrálních bank a rovněž soulad jejich statutu s ustanoveními Smluv a jeho slučitelnost se statutem Evropské centrální banky (ECB) a Evropského systému centrálních bank (ESCB).

3 Evropská unie a výdaje na obranu členských států

„Klíčový význam z hlediska zajištění bezpečnosti ČR má politická a hospodářská stabilita Evropské unie. Mimořádná otevřenost ekonomiky ČR jí vystavuje vlivům vnějšího prostředí, a to zejména v souvislosti s přístupem na trhy a zajištěním energetických zdrojů. Vzhledem k hodnotám a principům, které zastává, upřednostňuje ČR součinnost v rámci mezinárodních organizací a uskupení států, které podporují mírové řešení konfliktů, kolektivním přístupem k bezpečnosti a vzájemně výhodnou hospodářskou spolupráci. Bezpečnostní zájmy je často nezbytné chránit i daleko za hranicemi spojeneckých států. Bezpečnostní politika ČR se řídí nejen specifickými zájmy, ale také solidaritou se spojenci NATO a EU.“ jak uvádí Svoboda (2017,s. 75).

Dnešní mezinárodní situace je stále velmi napjatá jak z hlediska ekonomického, obchodní války USA - Čína, Rusko - EU, USA (embargo), tak politického, válečné konflikty Sýrie, Ukrajina aj. a proto je zde velmi nutné používat aspekt diplomacie. Je zde nutné mít především na zřeteli ekonomickou zranitelnost ČR z pohledu otevřenosti ekonomiky. Kde např. Kaňa in Fojtíková a kolektiv (2014 s. 283), „tvrdí, že po zániku bipolárního rozdělení světa v devadesátých letech 20. stol. se sice snížila na minimum pravděpodobnost celosvětového válečného konfliktu, ale v žádném případě nemůžeme přijmout tvrzení, že je současná světová situace prostá bezpečnostních rizik“.

EU bude podporovat investice do společných projektů v obraně např. podporovat obranný fond na nákup zbraní ve výši 5 miliard EUR, pro financování operací a peněz ze společného rozpočtu EU pro obranný výzkum. (businessinsider.com/eu, 2017, [online]). Rada a Parlament EU odděleně schválily dohodu dosaženou dne 18. listopadu 2017 v dohodovacím výboru ohledně rozpočtu na rok 2018.

Rozpočet na rok 2018 byl přijat. Evropský parlament a Rada sdílejí dvě stejné nejdůležitější priority pro rozpočtový rok 2018: řešit *migraci a bezpečnost v Evropě*. V zájmu lepšího řešení výzev souvisejících s migrací a bezpečností obdrží agentury v oblastech bezpečnosti a občanství 0,94 mld. EUR, tj. o 8,9 % více než v roce 2017. Dodatečná podpora je zaměřena hlavně na posílení Europolu, Eurojustu a Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu, kde uvádí (Koudelka, 2016), že *azyl je předmětem mezinárodního práva konkrétně Ženevská úmluva o uprchlících je základní mezinárodní smlouvou v oblasti uprchlictví (Čl. 1 a 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ve znění protokolu č.208/1993 Sb.)* Rozpočet EU na rok 2018 posiluje strategickou komunikační kapacitu Evropské služby pro vnější činnost,

která obdrží 0,08 mld. EUR, aby byla s to zintenzivnit boj proti dezinformacím a bezpečnost a občanství. (EU budget, 2018, [online]). Jde o kybernetické útoky kde např. (Mareš, 2014), tvrdí, že jsou typem incidentů jehož oběťmi jsou jak fyzické osoby, tak firmy a státní instituce (Facebook). Kybernetickým útokem je událost vedoucí k narušení normální funkčnosti systému v nejširším smyslu, od narušení integrity dat přes narušení důvěryhodnosti systému, až po nedostupnost a plnou nefunkčnost (volby USA).

3.1 Rozpočet EU a provádění systému vlastních zdrojů

Z rozpočtu EU je mimo jiné spolufinancován i kooperativní výzkum. Podporu dostávají společné nákupy vojenského vybavení nebo společné projekty ve vývoji obranných technologií jako například drony pro námořní dohled. Poslanci aktuálně posuzují návrhy na Program rozvoje evropského obranného průmyslu.

Díky němu by mohlo být z rozpočtu v letech 2019 - 2020 uvolněno až 0,5 mld. EUR ke spolufinancování společného vývoje nových obranných technologií a k podpoře spolupráce členských států při pořizování obranného materiálu. Očekává se, že z unijního rozpočtu by později mohla být ročně k dispozici až jedna miliarda EUR.

Podobný program by měla Komise letos navrhnout také pro granty na specializovaný obranný výzkum například v kybernetické obraně nebo robotice. Měl by po roce 2020 disponovat 0,5 mld. EUR za rok. Aktuálně již přitom běží zkušební program pro výzkum s rozpočtem 0,09 mld. EUR na roky 2017 - 2019.

Graf. 3.1: EU28, tempa růstu HDP eurozóny a USA procentní změna oproti předchozímu Q

Zdroj: Eurostat 2018, vlastní zpracování

Evropský parlament usiluje o lepší koordinaci investic do obrany. Poslanci opakovaně apelují, aby země EU neplývaly a neduplikovaly své obranné vybavení. Naposledy na to upozornili v usnesení hodnotícím pokrok ve společné bezpečnostní a obranné politice z prosince 2017, kdy výdaje zemí EU-28 na obranu činí 40 % ve srovnání s výdaji Spojených států viz. Graf. 3.1. Přitom jsou však schopny zajistit pouze 15 % kapacit, kterých jsou schopny docílit Spojené státy, což svědčí o velmi závažném problému s účinností.

Evropský parlament posoudí návrhy Programu rozvoje evropského obranného průmyslu výbor pro průmysl na jednání s experty z oboru, kde je především kladen důraz na výhodnější spolupráci v oblasti inovací a lépe chránit naše know-how. a technologie. (eoroparl.europa, 2018, [online]).

Základní zdroje rozpočtu EU jsou tvořeny:

1. Tradiční vlastní zdroje – ty tvoří hlavně clo z dovozu do EU. Země si nechávají 25 % z vybraného cla na pokrytí nákladů na výběr.
2. Vlastní zdroje opírající se o daň z přidané hodnoty (DPH) – EU se převádí jednotná sazba ve výši 0,3 % ze základu DPH každé země EU.
3. Vlastní zdroje opírající se o hrubý národní důchod (HND) – každá země EU převádí EU jednotný procentní podíl svého HND.
4. Zemědělské poplatky, dávky z cukru a izoglukózy.

Na základě Lisabonské smlouvy se víceletý finanční rámec stal z interinstitucionální dohody právně závazným aktem. Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU) nejen uvádí, že víceletý finanční rámec stanoví „výši ročních stropů prostředků na závazky podle kategorie výdajů a ročních stropů prostředků na platby“, ale také to, že VFR (víceletý finanční rámec) rovněž stanoví „jakákoli další ustanovení, která jsou účelná pro hladký průběh ročního rozpočtového procesu“, kde v příloze 11 a 12 je uveden přehled VFR.

Tab. 3.1 ukazuje přehled o velikosti HDP jednotlivých zemí EU19 a EU28. Údaje uvedené mohou být revidovány s odhadem HDP a hlavních agregátů⁸. HDP zahrnuje zboží a služby, které jsou na trhu (nebo by mohly být na trhu) a výrobky, které jsou produkovány vládními institucemi a neziskovými institucemi sloužícími domácnostem. Pro zjišťování míry růstu reálného HDP se používá HDP v běžných cenách oceněný v cenách předchozího roku. U takto spočtených objemových změn převedených na úroveň referenčního roku (tzv. zřetězené údaje) pak není míra růstu ovlivněna cenovými pohyby.

Tab. 3.1: HDP v mil. EUR

/ Období	2016	2017	/ Období	2016	2017
EU (28 zemí)	27 000	27 600	Lucembursko	81 700	81 800
Eurozóna (19 zemí)	29 700	30 300	Maďarsko	11 300	11 800
Belgie	34 500	34 900	Malta	19 800	20 600
Bulharsko	6 000	6 300	Nizozemsko	39 500	40 500
Česká republika	16 500	17 200	Rakousko	36 300	37 100
Dánsko	45 800	46 500	Polsko	11 200	11 800
Německo	34 700	35 300	Portugalsko	16 900	17 400
Estonsko	13 700	14 300	Rumunsko	7 700	8 200
Irsko	53 600	56 300	Slovinsko	18 500	19 400
Řecko	17 100	17 400	Slovensko	14 600	15 000
Španělsko	23 800	24 500	Finsko	34 700	35 500
Francie	31 700	32 200	Švédsko	42 600	43 100
Chorvatsko	11 000	11 400	Spojené království	31 700	32 100
Itálie	25 900	26 300	Island	37 000	:
Kypr	21 600	22 200	Norsko	68 200	68 900
Lotyšsko	11 000	11 700	Švýcarsko	57 900	:
Litva	12 000	12 700	Makedonie	:	:
Srbsko	4 400	4 500	Albánie	3 500	:

Zdroj: Eurostat 2018b, vlastní zpracování

⁸ Makroekonomické ukazatele: HDP, národní důchod, míra používání hlavně v Evropě. $HDP = C + I + G + (X - Z)$ - výdaje domácností na spotřebu (C); soukromé hrubé domácí investice (I); výdaje státu na nákup výrobků a služeb (G); čistý export, resp. export minus import (X).

Reálný HDP na obyvatele je počítán jako podíl reálného HDP a průměrného počtu obyvatel v daném roce. Často je používán jako ukazatel úrovně země, protože měří průměrný reálný příjem v dané zemi. Nicméně není dokonalým měřítkem ekonomického blahobytu, protože HDP např. nezahrnuje většinou neplacenou domácí práci, ani nebere v úvahu negativní dopady ekonomické aktivity jako např. poškozování životního prostředí. (Eurostatu 2017, [online]).

Tab. 3.2 ukazuje, jak významným přispěvatelem (podílem HDP – 1,4%) do rozpočtu EU byla Velká Británie (Brexit – od 29. 3. 2019), dle makroekonomických hodnot. Velká Británie v roce 2017 měla výši investic na obranu 48,3 mld. USD.

Tab. 3.2: Základní makroekonomické ukazatele Velké Británie

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017
HDP/obyvatele (GBP)	27 136	27 756	28 142	28 448	28 640
Růst HDP (%)	1,9	3,1	2,2	1,8	1,9
Míra inflace (%)	2,3	1,5	0,4	1,0	2,1-2,8
Míra nezaměst. (%)	7,6	6,2	5,4	4,9	4-5

Zdroj: Office for National Statistics, 2017, vlastní zpracování 2018

3.2 ČR v budoucí obranné spolupráci s EU

Posílení společné obranné a bezpečnostní politiky patří mezi evropské priority ČR. Členské země se shodly, že chtějí spolupráci prohloubit. Prohloubení obranné spolupráce je jedna z možností, kterou členským zemím EU dává Lisabonská smlouva platná od roku 2009. Ta počítá se založením „stále strukturované spolupráce“, která umožní rychlejší společný postup zemí, jež o to budou mít zájem. Týkat se má vojenských schopností, výdajů na obranu a posilování interoperability (vzájemně spolupracovat, poskytovat si služby, dosáhnout vzájemné součinnosti) a schopnosti nasazení, či strukturované spolupráci v obraně členských zemí. Navrhla v něm tři možné scénáře, jak může EU reagovat na vzrůstající hrozby, kterým čelí, a jak do roku 2025 posílit vlastní schopnosti v oblasti obrany. (Euractiv.cz, [online]):

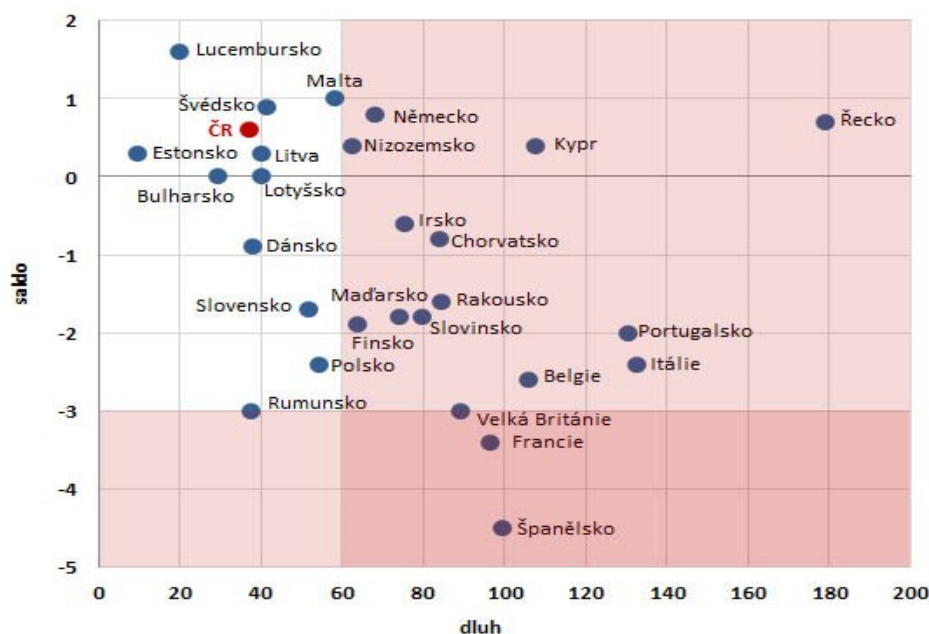
- *bezpečnostní a obranná spolupráce,*
- *EU doplňuje členské státy,*
- *účast EU na náročných operacích zůstává omezená sdílená bezpečnost a obrana,*
členské státy sdílejí určité finanční a operační prostředky,

- EU hraje aktivnější roli při ochraně Evropy navenek i uvnitř společná bezpečnost a obrana, vzniká společná obrana na základě čl. 42 Smlouvy o EU, která umožňuje skupině států posunout evropskou obranu na další úroveň.

V drtivé většině členských zemí EU patří bezpečnost mezi otázky, které občanům nejvíce leží na srdci. Lidé si přitom velmi dobře uvědomují, že hrozby, kterým čelíme, vyžadují koordinovanou odpověď, vyžadují společnou odpověď. Důkazem toho je, že tři čtvrtiny Evropanů podporují hlubší spolupráci členských států v oblasti obrany a bezpečnosti. Současně by měla být EU schopna rychle vysílat a efektivně řídit vojenské a civilní mise v zahraničí.

Pro Česko je prioritou také zvyšování spolupráce mezi EU a Severoatlantickou aliancí, která se zintenzivnila po přijetí společné deklarace z loňského varšavského summitu NATO. Dále je nutnost více se zaměřit na potírání hybridních hrozeb a splnění požadavku do roku 2020, že ČR bude vynakládat na obranu 2 % HDP. Graf 3.2 uvádí stav - mezičtvrtletní růst/pokles, 4. čtvrtletí 2017 na 0,5% procentního bodu a meziroční podíl státního dluhu na HDP, o 1,6 procentního bodu z 33,8 % na 32,2 %. (ČSÚ, Euractiv.cz, [online]).

Graf č. 3.2: Deficit a dluh sektoru vládních institucí v % HDP

Zdroj: MF, 2018, vlastní zpracování

3.3 Úloha a základní parametry společného financování NATO

Společné financování NATO slouží k financování společných potřeb Aliance, mezi něž patří zejména provoz ústředí NATO, jeho velitelské struktury či společně provozovaných schopností, společné potřeby v rámci aliančních operací a misí, či rozvoj schopností v rámci Programu bezpečnostních investic NATO (NATO Security Investment Programme - NSIP).

Objem výdajů v rámci společného financování činí v posledních letech cca 2 mld. EUR, což představuje cca 0,3 % souhrnných obranných výdajů členských zemí NATO. Jde tedy o relativně nízkou částku - její význam pro Alianci je však zásadní, protože společné financování významně přispívá k posilování její akceschopnosti, soudržnosti a solidarity a k naplňování jejích cílů. V rámci společného financování jsou financovány pouze aktivity, které přesahují přímou odpovědnost jednotlivých členských zemí a jdou nad rámec toho, co může být po spojencích rozumně očekáváno, že budou financovat z národních zdrojů. (Vojenské rozhledy 2017, [online]).

Tuto skutečnost vyjadřuje i základní princip společného financování NATO, tzv. princip „Over and Above“ volně přeloženo "přes a nad". Ten je u operací a misí NATO ještě posílen tzv. principem „costs lie where they fall“, tj. že náklady nese ten, komu vzniknou. Jednotliví spojenci jsou tak jasně zodpovědní za financování aktivit spojených s přípravou a použitím svých ozbrojených sil a i v rámci operací jsou financovány pouze společné potřeby, které nelze přiřadit konkrétnímu spojenci (např. provoz či výstavba velitelství, apod.) (Vojenské rozhledy 2017, [online]).

Společné financování NATO tvoří tři pilíře:

Vojenský rozpočet NATO - sloužící k financování provozních výdajů prvků a programů velitelské struktury NATO (NATO Command Structure – NCS), provozu společně provozovaných schopností (zejména NAEW&C, AGS), společných potřeb v rámci operací a misí NATO a penzí bývalých civilních zaměstnanců vojenských velitelství. Prakticky tak v rámci Vojenského rozpočtu NATO existuje cca 35 dílčích rozpočtů (některé níže uvedeny), kde přehled příspěvků jednotlivých zemí je uveden v Tab. 3.3.

Tab. 3.3: Sdílení nákladů spojenců v roce 2017

Albánie	0,0837 mld. EUR	Litva	0,228 mld. EUR
Belgie	1,9331	Lucembursko	0,1399
Bulharsko	0,3262	Černá h.	0,027
Kanada	6,6074	Nizozemsko	3,1796
Chorvatsko	0,2893	Norsko	1,6988
ČR	0,9386	Polsko	2,711
Dánsko	1,1826	Portugalsko	0,9795
Estonsko	0,1084	Rumunsko	1,0723
Francie	10,631	Slovensko	0,468
Německo	14,6461	Slovinsko	0,2121
Řecko	1,0871	Španělsko	5,7788
Maďarsko	0,6909	Turecko	4,3866
Island	0,0519	Velká Británie	9,8459
Itálie	8,4085	USA	22,1387
Lotyšsko	0,149		

Zdroj: Vojenské rozhledy 2017, vlastní zpracování 2018

1. *Program bezpečnostních investic NATO (NSIP)* - v jehož rámci jsou pořizovány společné alianční schopnosti, jako jsou komunikační a informační systémy (např. výpočetní technika, telefonní a datové linky, strategické spojení v rámci aliančních operací a misí, aj.), infrastruktura vojenských velitelství, páteří letiště, námořní základny, sklady, dopravní potrubí pohonných hmot apod.
2. *Civilní rozpočet NATO* - sloužící k financování Mezinárodního štábu NATO (International Staff – IS), jeho programů a penzí bývalých pracovníků.

Obecně platí, že příspěvky do vojenského rozpočtu a NSIP hradí ministerstva obrany členských zemí, příspěvky do civilního rozpočtu ministerstva zahraničních věcí. Řízení společného financování NATO vychází z jeho charakteru: příspěvky hradí členské země Aliance, které tak společně rozhodují o tom, jak budou prostředky využity a kontrolují implementaci. I v této oblasti je přitom při rozhodování uplatňován princip nezbytnosti dosažení konsensu všech spojenců. ČR do společného financování NATO (Vojenský rozpočet, NSIP, Civilní rozpočet) aktuálně přispívá cca 0,6 mld. Kč ročně viz. Tab. 3.4.

Část prostředků se ČR přitom vrací – zejména formou financování projektů NSIP v ČR (v letech 1999–2016 v celkovém objemu cca 3,7 mld. Kč – např. na letištní infrastrukturu, páteří radiolokátory, implementaci ACCS atd.). České podnikatelské subjekty mají navíc možnost participovat na zakázkách hrazených ze společného financování vyhlášených

hostitelskými zeměmi (agentury NATO, členské země, velitelství). (Vojenské rozhledy 2017, [online]).

Tab. 3.4: Výše příspěvků ČR do společných rozpočtů NATO v letech 2011-2016

V tisících	Kč.	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vojenský	rozpočet	261 133	237 173	326 604	336 499	353 741	285 843
NSIP	rozpočet	353 741	353 741	353 741	353 741	129 152	129 152
Civilní	rozpočet	194 283	134 312	237 705	244 574	103 482	110 439
Celkem		591 979	494 169	701 667	714 696	586 375	527 910

Zdroj: MO 2017, vlastní zpracování 2018

Světové výdaje na zbrojení v roce 2017 vzrostly. Země celkem vydaly na nákup armádní výzbroje a výstroje 1,69 biliónu dolarů (41,8 biliónu Kč). Ve své pondělní zprávě to uvedl švédský Mezinárodní ústav pro výzkum míru (SIPRI). Nejvíce za armádu opět utratily Spojené státy (611 mld. USD) následované Čínou (215 mld. USD) a Ruskem (69,2 mld. USD). Patnáct zemí s nejvyššími výdaji na armádu má na svědomí 81 procent všech výdajů, uvádí zpráva SIPRI. Na čele žebříčku se opět umístily Spojené státy. Na obranu šlo celkem ve světě 2,2 procenta světového HDP. Vojenské výdaje jsou obvykle vztahovány ke klíčovým ekonomickým agregátním veličinám nejčastěji k HDP viz přílohy 7 a 9. a kde větší členové aliance přičítají bezpečnosti a ochraně vyšší hodnotu než menší členské státy, věnují obvykle větší podíl svého HDP na obranu. (univerzita- makroekonomie 2018, [online]).

3.4 FRONTEX – součinnost armád

Jak již bylo uvedeno na začátku této kapitoly, je nutné důrazně zvyšovat bezpečnost vnějších hranic a nutnost zvládání bezpečnostní a obranné politiky EU. Frontex⁹, se tak stal ústředním kontaktním místem, které stanovuje normy pro všechny pohraniční stráže v zemích EU. Agentura proto zajišťuje, že zásadní informace (např. o padělaných dokladech, odcizených vozidlech nebo obchodnících s lidmi) jsou okamžitě sdíleny se všemi pohraničními orgány. Boj proti přeshraniční trestné činnosti neznamená pouze sdílení informací, ale také nalézání dlouhodobých řešení. V posledních letech došlo na vnějších hranicích Evropy k nebývalému nárůstu počtu migrantů a uprchlíků, kteří chtějí vstoupit na území Unie. Za ochranu vnějších hranic EU mají výlučnou odpovědnost země, které na nich leží.

⁹ Rok založení 2004, počet zaměstnanců 315 a rozpočet 250 mil. EUR.

Frontex proto připravuje školicí programy pro pohraniční stráž v celé Unii. Díky pomoci ze strany agentury spolupracuje nyní úzce pohraniční stráž ze všech zemí Unie. Sdílejí poznatky, vyměňují si zkušenosti a mají přístup k informacím nejen o tom, co se děje na jejich hranicích, ale také na vnějších hranicích EU. Mohou se rovněž informovat o nejnovějších metodách a technologiích, které by mohly zlepšit kvalitu jejich práce. A také si mohou navzájem pomoci, pokud se jejich hranice ocitnou pod výjimečným tlakem. Frontex má mít k dispozici jednotky rychlé reakce, které může nasadit, když se některý členský stát nedokáže vypořádat s nápořem nelegálních migrantů na svých hranicích. Za ochranu vnějších hranic EU mají výlučnou odpovědnost země, které na nich leží. Agentura Frontex však může členskými státy, jež čelí velkému migračnímu tlaku, poskytnout dodatečnou technickou pomoc. Frontex koordinuje námořní operace (např. v Řecku, Itálii a Španělsku), ale také činnost na vnějších pozemních hranicích, včetně Bulharska, Rumunska, Polska a Slovenska. (europeafrontex 2017, [online]).

CMPD (Ředitelství pro řešení a plánování - součástí Frontexu), která se člení na:

Civilní část – vytvářet schopnosti se soustředit na primárně personální aspekty,

Policejní část – podpora právního státu, podpora civilní správy a civilní ochrany,

Vojenská část – jde především o vojensku výzbroj a vybavení. Určitě velkou diskuzí do budoucna bude i fakt o stírání rozdílů mezi armádou a policií (vedení moderní války, kybernetické útoky).

Ovšem je důležité více zhodnotit pravomoci a kompetence jak např. uvádí Weiss (2014, s. 143) „Chybí shoda i v tom, jestli armáda a policie jsou vůbec schopny, se adaptovat na nové způsoby a hrozby bez toho, aby ztratily svůj charakter a schopnost plnit své současné úkoly a funkce, jako je obrana teritoria státu a vedení klasického boje v případě armády a prevenci běžného zločinu a lokální působení uvnitř společnosti v případě policie“.

Úkoly jsou stanoveny (europeafrontex 2017):

- analýza rizik – veškerá činnost agentury vychází z analýzy rizik. Frontex proto neustále vyhodnocuje rizika pro bezpečnost hranic EU. Při tom zjišťuje vzorce a trendy v oblasti nedovoleného přistěhovalectví a přeshraniční trestné činnosti na vnějších hranicích, včetně obchodování s lidmi. Tato zjištění pak agentura používá při plánování své činnosti a dělí se o ně s členskými státy a Komisí,

- společné operace – Frontex koordinuje nasazení speciálně vycvičených pracovníků a technického vybavení (letadel, plavidel a vybavení pro hraniční kontroly a ostrahu hranic) v těch oblastech vnějších hranic Unie, kde je potřeba dodatečná pomoc,
- rychlá reakce – pokud některá země EU čelí mimořádnému tlaku na vnějších hranicích (zejména přílivu velkého počtu příslušníků třetích zemí), koordinuje agentura nasazení evropských jednotek pohraniční stráže,
- výzkum – agentura zprostředkovává spolupráci mezi odborníky na pohraniční kontrolu a zástupci průmyslu a výzkumu, aby mohly pohraniční orgány využívat nejnovější technologie,
- výcvik – Frontex připravuje společné normy odborné přípravy pro pohraniční orgány, aby se výcvik pohraniční stráže v zemích EU sladil se zeměmi přidruženými k Schengenu. Díky tomu se zajistí, aby se lidé na vnějších hranicích EU vždy setkali s jednotnými normami v oblasti ochrany hranic. Harmonizace umožňuje rovněž efektivní spolupráci pohraniční stráže z různých zemí po dobu společných operací, které agentura koordinuje,
- společné návratové operace – agentura shromažďuje osvědčené postupy pro návrat migrantů a koordinuje společné návratové operace (o tom, kdo by měl být navrácen, však rozhodují jednotlivé země samy),
- výměna informací – Frontex vyvíjí a provozuje informační systémy, které umožňují rychlou výměnu informací mezi pohraničními orgány.

3.5 Spolupráce EU a NATO v oblasti bezpečnosti

Institucionalizované vztahy se datují od vydání společné deklarace EU a NATO o Evropské bezpečnostní a obranné politice (EBOP) v roce 2002. Deklarace označila vztah obou organizací jako strategické partnerství a zároveň stanovila rovnost a volnost v rozhodování, která zůstala každé z nich. Na tuto deklaraci navázalo uzavření dohod Berlín Plus v roce 2003, které se staly základem pro společné působení v rámci krizového managementu.

Podle těchto dohod může EU využívat obranné prostředky států NATO, a to včetně asistence při velení a operačním plánování. Díky tomu mohou státy NATO podporovat operace Evropské unie, ve kterých se Aliance nezapojuje jako celek. (Euroskop 2017, [online]).

Od dohod Berlín Plus až do roku 2016 byly vztahy standardizované a obě instituce se podílely na společných operacích. K výraznějším pokrokům ve spolupráci však nedošlo. Změnu přinesl až Varšavský summit NATO v červenci 2016. Jednou z projednávaných priorit byla posílená spolupráce s Evropskou unií, pro niž byla impulsem ukrajinská krize a vzrůstající počet teroristických útoků v Evropě. Na summitu bylo určeno sedm oblastí spolupráce:

- boj proti hybridním hrozbám,
- operační spolupráce na moři a v otázkách migrace,
- koordinace v oblasti kybernetické bezpečnosti a obrany,
- vývoj interoperabilních obranných schopností,
- posilování obranného průmyslu a výzkumu,
- posílení koordinace cvičení,
- budování obranných a bezpečnostních schopností partnerů na východě a na jihu.

K naplňování těchto priorit byl schválen i balíček 42 konkrétních opatření. Naplňování zmíněných opatření a spolupráce obou organizací byla pozitivně hodnocena i na setkání ministrů zahraničí států NATO, které proběhlo 5. 12. 2017 v Bruselu. Na této schůzce, na které zastupovala Unii Vysoká představitelka pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, také vzniklo rozhodnutí rozšířit spolupráci EU-NATO. Ke stávajícím sedmi oblastem spolupráce byly přidány další tři: (Euroskop 2017, [online]).

- vojenská mobilita - zajištění rychlého pohybu vojsk přes hranice v Evropě, budování dopravní infrastruktury pro jejich přesuny,
- sdílení informací v rámci boje proti terorismu a posílení podpory partnerským zemím,
- podpora role žen v míru a bezpečnosti.

Přijaté oblasti i závěry ohledně posílení spolupráce potvrdila Rada EU na svém zasedání o několik dnů později.

O zlepšení vzájemných vztahů mluví i podpora NATO iniciativě stálé strukturované spolupráce (PESCO). NATO poprvé v historii podpořilo evropskou iniciativu, která povede k větší obranné integraci. NATO se staví obzvlášť pozitivně k projektu označovanému jako “vojenský Schengen”, který se týká právě vojenské mobility a umožní rychlejší přesuny vojsk mezi evropskými státy.

Až do Varšavského summitu se spolupráce EU a NATO týkala především koordinace operací přímo v poli. V roce 2003 se uskutečnila první operace EBOP Concordia, která převzala povinnosti po končící misi NATO v Makedonii. Jednalo se o první operaci postavenou na dohodách Berlín Plus. (Euroskop 2017, [online]).

V Bosně a Hercegovině poté nahradila operace EU Althea alianční misi SFOR a její velení zůstalo v sídle NATO v Belgii. Na Balkáně také probíhají operace v Kosovu, kde spolupracuje mise EULEX a operace KFOR. Vzájemně se doplňují složky obou organizací i v Afghánistánu, kam EU vyslala policejní misi EUPOL.

Novějším prvkem je i spolupráce na moři. Boj proti pirátství v oblasti Afrického rohu spojuje námořní operaci EU NAVFOR Atalanta a misi NATO Sea Guardian. Dále obě organizace společně působí i ve Středozemním moři, kde se NATO již rozhodlo posílit v roce 2015 evropskou pohraniční stráž Frontex v boji proti pašeráctví a nelegální migraci. Představitelé NATO včetně generálního tajemníka často navštěvují jednání výborů Zahraniční věci a Bezpečnost a obrana Evropského parlamentu a informují poslance o nejnovějším vývoji. K setkání také dochází mezi ministry zahraničí, vojenskými představiteli a poradci a mezi personálem obou organizací. Ze strany EU hraje v komunikaci důležitou roli Evropská služba pro vnější činnost či Evropská obranná agentura. NATO má svůj tým ve Vojenském štábu Evropské unie a EU je zastoupena skrze svou stálou buňku ve Velitelství spojeneckých sil NATO v Evropě.

Cílem komunikace mezi organizacemi je výměna informací, která napomáhá nejen koordinaci společných operací, ale je důležitá i v boji proti terorismu nebo proti šíření nejruznějších typů zbraní. Z nedávného vývoje lze vidět, že spolupráce Evropské unie a Severoatlantické aliance se prohlubuje. Dřívější obavy budilo především možné oslabení Aliance v případě vzniku samostatných obranných kapacit EU či dokonce samostatné evropské armády. Z toho důvodu představitelé obou organizací stále zdůrazňují, že je klíčové, aby se organizace vzájemně doplňovaly a nedocházelo ke střetu zájmů. (Euroskop, 2017, [online]).

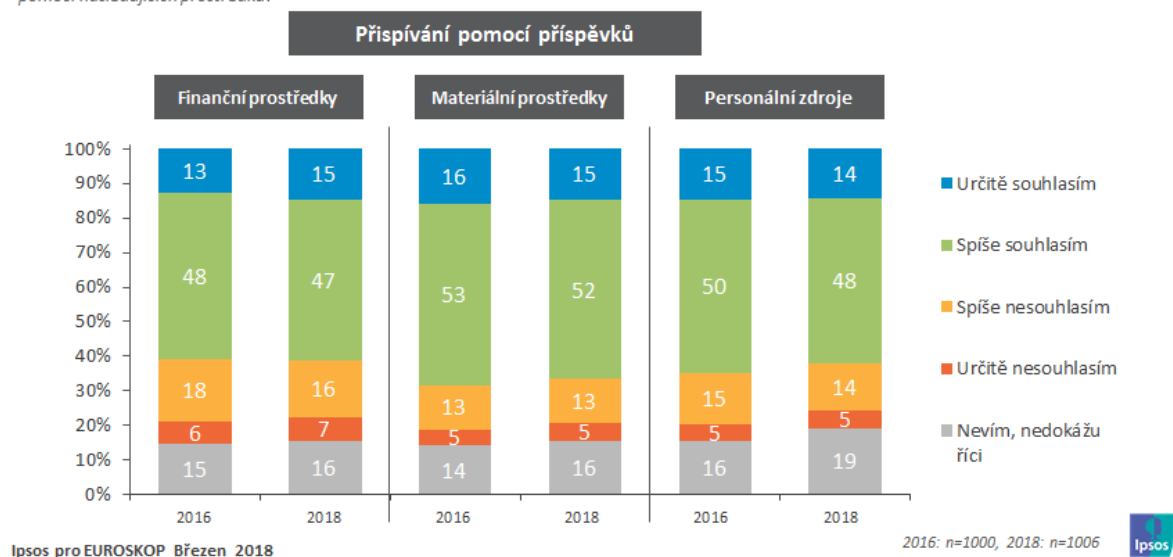
IPSOS (Agentura pro výzkum trhu a veřejného mínění Marketingový výzkum a poradenství IPSOS CEM - řízení zákaznické zkušenosti) viz Graf 3.3 zjišťovala, do jaké míry česká populace souhlasí s tím, aby členské státy více přispívaly na rozvoj evropských bezpečnostních a obranných projektů pomocí finančních, materiálních a personálních zdrojů.

Za připomenutí stojí i nedávná minulost a vstup do mezinárodně-bezpečnostních struktur organizací jako je EU a NATO, jak z důvodu geografického tak politického se vyjmutí z vlivu

Ruska, kde uvádí např. (Šedivý, 2009) „Předem na zcela pragmatickém základu jsme se vraceli k užší spolupráci s Polskem, Maďarskem a Slovenskem, což, nemělo být znovuvzkříšením „Visegrádu“. My jsme se ovšem z hlediska širšího pojetí střeoevropských a východoevropského regionu pokusili nově rozpracovat naše účinkování v prostoru mezi Ruskem a příští linií, která se vytvoří rozšířením Severoatlantické aliance... Bylo to určitě v zájmu našeho státu, ale očekávalo se to od nás ze strany NATO i EU, tj: nedopustit, aby vznikly nějaké nové hranice mezi těmi, kteří jsou uvnitř a těmi, kteří jsou, a zůstávají vně Aliance“. Veřejnost si stále více uvědomuje zvýšené nutnosti obrany a bezpečí našeho státu, a ze strany Ruska je stále značné "určité" ohrožení.

Graf 3.3: Výsledky výzkumu občanů ČR

Q4. Do jaké míry je souhlasíte s tím, aby členské státy více přispívaly na rozvoj evropských bezpečnostních a obranných projektů pomocí následujících prostředků?

Zdroj: Euroskop, 2018, vlastní zpracování

V nové Koncepci národní bezpečnosti Ruské federace, kterou podepsal Jelcin schválil 17. prosince 1997 je mimo jiné v závěru Koncepce tato věta: „Rusko si vyhrazuje právo použít všechny a prostředky, včetně jaderných zbraní, jestliže je při vojenské agresi ohrožena existence Ruské federace jako nezávislého suverénního státu.“ (Šedivý, 2009).

4 Zhodnocení výdajů na obranu v České republice

Obrana České republiky je založena na odpovědném přístupu vlády a dalších orgánů veřejné správy k zajištění systému obrany státu, dále na vytváření k tomu potřebných obranných schopností v rámci kolektivní obrany NATO a na zapojení občanů do obranných aktivit v případě vážného ohrožení země. Důležitým faktorem správného fungování *těchto tří pilířů* obrany je posilování pozitivní motivace a vytváření příznivého právního rámce i reálných příležitostí pro přípravu občanů na plnění povinností v rámci obranných aktivit.

4.1 Koncepce obrany AČR

Pilíř I. STÁT. Za přípravu a zajišťování obrany státu odpovídá vláda České republiky¹⁰. Obrana je zároveň záležitostí všech složek státní správy, územní samosprávy, právnických osob i občanů. Vláda České republiky vytváří podmínky pro rozvoj ozbrojených sil a garantuje, že tyto síly splňují požadavky pro obranu svrchovanosti a územní celistvosti státu v rámci kolektivní obrany NATO. K zajištění své obrany Česká republika naplňuje požadavky na schopnosti dobrovolně přijaté v rámci obranného plánování NATO a zabezpečuje kapacity pro přijetí a podporu sil spojenců na vlastním území. Plánovaná opatření k zajištění obrany státu jsou pravidelně ověřována při cvičeních orgánů krizového řízení doma i na mezinárodní úrovni. Systém obrany státu je součástí bezpečnostního systému České republiky, který je popsán v Bezpečnostní strategii České republiky.

Základní funkcí systému obrany státu je příprava, řízení, koordinace a zabezpečování činnosti příslušných orgánů, sil a prostředků při zajišťování obrany České republiky, včetně včasné identifikace a predikce vývoje hrozeb, a to i hybridních, a jejich vyhodnocení. Systém obrany státu je provázán se spojeneckým prostředím. Jeho fungování a řízení zabezpečují prezident republiky, Parlament České republiky, vláda České republiky se svými pracovními a poradními orgány, ministerstva a ostatní ústřední správní úřady. Ministerstvo obrany zodpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje plnění plánovaných opatření. Za stavu ohrožení státu a válečného stavu se vytvářejí zvláštní struktury k zajištění přímého řízení obrany. Hlavním výkonným prvkem systému obrany státu jsou ozbrojené síly. K výkonným prvkům patří i další instituce státní správy a samosprávy a v zákonem vymezeném rozsahu i právnické a fyzické osoby. (MO 2017, [online]).

---

¹⁰ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

Pilíř II. OZBROJENÉ SÍLY. Základem ozbrojených sil jsou jejich příslušníci – lidé. Cílem České republiky je mít ozbrojené síly naplněné motivovaným, vycvičeným, všestranně připraveným a náležitě vybaveným personálem, jemuž budou zajištěny veškeré předpoklady k výkonu práce. Těmi jsou v ozbrojených silách převážně vzdělávání, výcvik a další formy přípravy na plnění stanovených úkolů ozbrojených sil. Na přípravu personálu v dostatečné kvalitě i kvantitě (včetně výcviku na vyšší – praporní a brigádní – úrovni) budou vyčleňovány adekvátní zdroje tak, aby vycvičenost a vojenské umění příslušníků ozbrojených sil měly požadovanou úroveň.

Česká republika bude činit kroky k odstranění nedostatků v této oblasti tak, aby byly ozbrojené síly adekvátně vybaveny moderní výzbrojí, výstrojí a dalším materiálem. V tomto kontextu bude zvláštní pozornost kladena na dostatečné zásoby materiálu pro vedení intenzivní bojové činnosti a vytváření zásob pro případné mobilizační rozvinutí ozbrojených sil. Konkrétní opatření stanoví specifické dokumenty. Pro vymezení cílového stavu, k němuž by ozbrojené síly měly směřovat, jsou níže stanoveny politicko-vojenské ambice. Ty představují plánovací cíle, které budou rozpracovány ve specifických plánovacích dokumentech a jejichž naplňování bude periodicky vyhodnocováno. Při ozbrojeném konfliktu takového rozsahu, kdy bude ohrožena svrchovanost a územní celistvost České republiky, budou nasazeny všechny síly a prostředky ozbrojených sil (OS) České republiky včetně využití branné povinnosti (mobilizace). Pro kolektivní obranu spojenců podle článku 5 Severoatlantické smlouvy poskytne Česká republika pozemní a vzdušné síly předurčené k tomuto účelu v rámci obranného plánování NATO, jejichž základ tvoří brigádní úkolové uskupení na bázi mechanizované brigády, perspektivně těžkého typu. (MO 2017, [online]).

Pro mezinárodní operace ke zvládnutí krizí poskytne Česká republika v závislosti na charakteru situace brigádní úkolové uskupení pozemních sil bez rotace po dobu šesti měsíců. Pro dlouhodobé plnění stanovené úrovně politicko-vojenských ambic je nezbytné vytvořit odpovídající strukturu, schopnosti a kapacity OS ČR k zajištění těchto úkolů. Na základě hodnocení bezpečnostních hrozeb a z nich vyplývajících rizik je v dlouhodobém horizontu nutné počítat s výstavbou nových jednotek a útvarů k navýšení zejména bojových schopností u pozemních sil a navýšit tak AČR o dalších 5 000 osob¹¹, při zachování priority pro plnou personální naplněnost, vybavení, výzbrojení, vycvičení a dosažení plných operačních schopností u dvou stávajících brigád, z toho jedné těžkého typu.

---

¹¹ Jedná se o navýšení oproti cílovému počtu 24 162 vojáků z povolání stanovenému v Koncepci výstavby AČR.

Pilíř III. OBČAN. Obrana státu je občanskou povinností a zároveň morálním závazkem. Zákonná povinnost občanů bránit svou vlast nezanikla ani s profesionalizací Armády České republiky. Vláda České republiky posiluje vědomí o osobní odpovědnosti občanů za obranu státu. Příprava občanů k obraně je dobrovolná a za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je povinná. Příprava občanů k obraně státu vyžaduje vzhledem k prolínání vnitřních a vnějších bezpečnostních hrozeb kombinaci vojenských a civilních přístupů.

Na tomto principu jsou vytvářena a sjednocována opatření a nástroje krizového plánování i metody a postupy přípravy. Jedním z nejdůležitějších opatření ke splnění základního úkolu ozbrojených sil České republiky, kterým je obrana České republiky proti vnějšímu napadení, je převedení ozbrojených sil České republiky z mírové na válečnou organizační strukturu.

Za stavu ohrožení státu může Ministerstvo obrany nařídit výběrové doplnění stanovených vojenských útvarů povoláním předurčených vojáků v záloze k výkonu mimořádné služby podle potřeb ozbrojených sil. Za válečného stavu nařizuje prezident republiky na návrh vlády mobilizaci ozbrojených sil, čímž dojde k hromadnému doplnění vojenských zařízení a útvarů osobami, materiálem a majetkem. (MO 2017, [online]).

K doplnění osob bude upraven systém tvorby a použití záloh na principu branné povinnosti občanů České republiky, k doplnění materiálu a majetku bude vytvořen systém rezerv a dodávek z civilního sektoru. Rozsah, obsah a časový plán opatření k přípravě a provedení mobilizace budou odpovídat vývoji bezpečnostní situace.

Účinným nástrojem pro naplnění práva občanů podílet se v době míru na zajišťování obrany České republiky je institut aktivní zálohy, který propojuje ozbrojené síly České republiky s veřejností. Základním úkolem vojáků v aktivní záloze je příprava na plnění úkolů ozbrojených sil České republiky během stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Vojáci v aktivní záloze mohou být vysláni k výkonu služby v operačním prostoru nasazení mimo území České republiky. Na plnění úkolů podle svého předurčení se připravují již v míru v organických jednotkách. Kromě toho mohou vojáci v aktivní záloze v době míru plnit některé úkoly při řešení nevojenských krizových situací nebo sloužit v operačním nasazení u vojenských útvarů, pro něž jsou předurčení. Významným příspěvkem k zajišťování obrany a bezpečnosti České republiky jsou rovněž dobrovolné aktivity občanů, zejména pokud jde o získávání zkušeností a znalostí občany v oblasti zacházení se zbraněmi za podmínek stanovených zákonem či v oblasti první pomoci a zdravotnictví. K využití těchto aktivit občanů budou ze strany státních institucí vytvořeny adekvátní nástroje pro jejich podporu. (MO 2017, [online]).

4.2 Resortní rozpočet

V roce 2017 byly výdaje státního rozpočtu ČR uskutečněny v částce 1 309,3 mld. tj. podíl výdajů kapitoly MO 4,01 % na výdajích státního rozpočtu. Zákonem č. 457/2016 ze dne 7. prosince 2016, o státním rozpočtu České republiky na rok 2017, byl pro oblast výdajů vedených v informačním systému programového financování EDS/SMVS¹². Schválen limit ve výši 8 363,3 mld. Kč (tj. 15,92% celkových výdajů), uvedeno v Tab. 4.1 z toho kapitálové výdaje činí 6 490,5 mld. Kč a běžné výdaje 1 872,8 mld. Kč. Výdaje byly v roce 2017 plánovány v rámci 18 programů reprodukce majetku. V rámci dotačních titulů (modul EDS – evidenční dotační systém) jsou alokovány zdroje v objemu 0,8 mld. Kč, v rámci výdajových titulů (modul SMVS – správa majetku ve vlastnictví státu) v objemu 8 355,3 mld. Kč.

Tab. 4.1: Výdaje v programech EDS/SMVS

Výdaje na pořízení výzbroje, zvýšení a udržení operačních schopností a podobně	7235,9
Výdaje na nemovitou infrastrukturu	1127,4
Celkem - mld. Kč	8363,3

Zdroj: Rozpočet MO 2018, vlastní zpracování

Celkově jsou výdaje vedené v EDS/SMVS rozděleny v základním druhovém členění dle rozpočtové skladby následovně: – kapitálové výdaje – 6 490,5 mld. Kč, tj. 77,6% z celkových výdajů; – běžné výdaje – 1 872,8 mld. Kč, tj. 22,4% z celkových výdajů (v tom je 92% limitu za pronájem letounu JAS-39 Gripen). Nově zahajované investiční akce tvoří v celkovém limitu programového financování 48,9%, zbývající část výdajů programového financování v rozsahu 51,1% představují pokračující akce zahájené v minulých letech. (Armádní noviny 2018, [online]).

V oblasti modernizačních projektů vyzbrojování byla na realizaci 10 rozhodujících akcí v rámci jednotlivých programů reprodukce majetku vyčleněna částka 4 456,4 mld. Kč, tj. 53,3% z celkového objemu výdajů na programy reprodukce majetku. Jedná se o tyto programy:

- zajištění kompatibility mobilních komunikačních prostředků velení a řízení pozemních sil AČR,
- udržení a rozvoj schopností vzdušných sil AČR,

¹² Systém programového financování programů reprodukce majetku a systému financování programů obranného výzkumu a vývoje a za nastavení systému realizace státní dotační politiky.

- udržení a rozvoj schopností nadzvukového letectva,
- udržení a rozvoj schopností logistiky AČR,
- zajištění komunikační a informační podpory a rozvoje KIS v AČR,
- udržení a rozvoj schopností pozemních sil AČR.

Souhrn veškerých peněžních prostředků určených na financování programů reprodukce majetku byl k 1. lednu 2017 stanoven v celkovém objemu 9 892,2 mld. Kč. V tom jsou kromě rozpočtových zdrojů kapitoly Ministerstva obrany vedených v EDS/SMVS ve výši 8 363,3 mld. Kč zahrnuty zdroje z dotací fondů NATO v částce 39,5 mld. Kč, zdroje ze strukturálních fondů Evropské unie v částce 32 mld. Kč, mimorozpočtové zdroje OSS v částce 1 462,8 mld. Kč a vlastní zdroje účastníka programu (tyto finanční prostředky jsou vytvářeny vlastní činností ekonomického subjektu a nejsou součástí státního rozpočtu kapitoly Ministerstva obrany) ve výši 26,5 mld. Kč. (Armádní noviny 2018, [online]).

Běžné výdaje kapitoly MO (včetně souvisejících běžných výdajů vedených v EDS/SMVS a běžných výdajů na výzkum, vývoj a inovace) byly v roce 2017 schváleny v celkovém objemu 45 838,1 mld. Kč, což představuje 87,25 % celkových výdajů kapitoly Ministerstva obrany.

V rámci běžných výdajů je rozpočtován limit na osobní mandatorní výdaje. Osobní mandatorní výdaje zahrnují prostředky na platy, ostatní platby za provedenou práci, povinné pojistné placené zaměstnavatelem a přiděl do FKSP, odměny za užití duševního vlastnictví, mzdové náhrady, sociální dávky, náhrady mezd v době nemoci, stipendia studentů a doktorandů, kapesné žáků, služební příspěvek na bydlení a stabilizační příspěvek. Na pokrytí potřeb byly vyčleněny prostředky v celkové výši 29 004,1 mld. Kč, tj. 63,27% běžných výdajů. Z této částky dosahují výdaje pro OSS (Organizační složky státu) Ministerstva obrany na platy zaměstnanců, ostatní platby za provedenou práci, povinné pojistné placené zaměstnavatelem a přiděl do FKSP celkem 19 068,1 mld. Kč. Z této částky činí prostředky na platy 12 628,7 mld. Kč, na ostatní platby za provedenou práci celkem 831,8 mld. Kč, na povinné pojistné placené zaměstnavatelem jsou stanoveny výdaje v celkové výši 5 355 mld. Kč a na přiděl do FKSP 252,6 mld. Kč.

Ve schváleném rozpočtu jsou v členění dle rozpočtové skladby alokovány peněžní prostředky (mimo EDS/SMVS) na nákup materiálu ve výši 3 189,4 mld. Kč, na nákup služeb ve výši 3 297,4 mld. Kč, na nákup vody, paliv a energií (včetně pohonných hmot) ve výši

1 129,4 mld. Kč, na zabezpečení údržby a oprav ve výši 2 724,1 mld. Kč a na cestovné tuzemské i zahraniční ve výši 571,4 mld. Kč.

Výdaje na podporu obranného výzkumu, vývoje a inovací pro resort Ministerstva obrany byly pro rok 2017 vyčleněny peněžní prostředky ve výši 43,47 mld. Kč. Oproti roku 2016 dochází ke zvýšení výdajů o 3,87 mld. Kč (index 2017/2016 činí 1,01). Tyto zdroje umožní zabezpečit financování tří pokračujících programů.

Na účelovou podporu na program obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace jsou vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 93 mld. Kč. Na účelovou podporu obranného výzkumu a vývoje jsou v rámci programu ve schváleném rozpočtu alokovány peněžní prostředky ve výši 240 mld. Kč. Hlavním cílem programu je rozvoj schopností ozbrojených sil ČR v klíčových oblastech nezbytných k zajištění obrany země a deklarovaných politicko- vojenských ambicí.

V oblasti institucionální podpory jsou v programu na rozvoj výzkumných pracovišť resortu obrany vyčleněny peněžní prostředky v objemu 101,7 mld. Kč. Z toho je na institucionální podporu výzkumných organizací stanovena částka ve výši 89,8 mld. Kč, na zabezpečení výzkumu, experimentálního vývoje a inovací je vyčleněna částka ve výši 3,3 mld. Kč. Na zabezpečení účasti v mezinárodních projektech pod záštitou Evropské obranné agentury jsou vyčleněny peněžní prostředky ve výši 8,5 mld. Kč. (Armádní noviny 2018, [online]).

4.2.1 Rozpočtová perspektiva a dotační politika Ministerstva obrany

Základním předpokladem pro efektivní zajištění obrany státu je nastolení střednědobé perspektivy zdrojového rámce pro rezort Ministerstva vnitra. Pouze v takovém případě lze hospodárně, koncepčně a včas realizovat priority pro tvorbu vojenských schopností. Tento přístup je nezbytný i kvůli respektování požadavků spravedlivějšího sdílení břemene v rámci NATO a EU. Vedle střednědobé zdrojové perspektivy je pro naplnění politicko-vojenských ambicí důležitá roční výše rozpočtu rezortu MO, jak je uvedeno v Tab. 4.2 pro rok 2017, kde z věcných i finančních analýz a ze střednědobého plánování rezortu MO plyne, že minimálním prahem pro nastartování rozvoje vojenských schopností je 50 mld. Kč.

Pro realizaci rozhodujících modernizačních projektů, vytvoření požadovaných zásob vojenského materiálu a pokrytí výdajů na doplnění vojenského personálu a další opatření bude nezbytné dosáhnout postupným nárůstem ve střednědobém horizontu (rok 2020) výše rozpočtu v rozmezí 55 až 60 mld. Kč, která odpovídá přibližně 1,4% HDP. Rozpočet kapitoly MO na rok 2017 byl sestaven i s ohledem na požadavek na zvýšení transparentnosti ve

využívání veřejných prostředků a poskytnutí informací, k plnění jakého cíle jsou veřejné prostředky vynakládány. Rozpočtování výdajů podle cílů a stanovených kritérií pro hodnocení jejich plnění je základním nástrojem pro zvýšení efektivnosti, hospodárnosti a účelnosti vynakládaných peněžních prostředků. Rozpočtový limit výdajů státního rozpočtu kapitoly 307 – Ministerstvo obrany na rok 2017 je oproti roku 2016 vyšší o 4 751,907 mil. Kč. Střednědobý výdajový rámeček je pro rok 2018 stanoven ve výši 57 770,485 mil. Kč a pro rok 2019 ve výši 62 654,100 mil. Kč. (MO 2017, [online]).

Tab. 4.2: Základní ukazatele státního rozpočtu v kapitole Ministerstvo obrany ČR

Rozpočtový rok	C	D	E	F	G	H
2017	5088,0	48892,2	5042,0	1,04 %	1309,3	4,01 %

Poznámky: C - příjmy kapitoly MO bez mimorozpočtových zdrojů rezervního fondu (v mil. Kč), D - výdaje kapitoly MO bez převodu nevyčerpaných prostředků do rezervního fondu (v mil. Kč), E - hrubý domácí produkt (v mld. Kč), F - podíl výdajů kapitoly MO na HDP, G - výdaje státního rozpočtu ČR (v mld. Kč), H - podíl výdajů kap. MO na výdajích státního rozpočtu.
Zdroj: Rozpočet MO 2017, vlastní zpracování 2018

Rozpočtová skladba Ministerstva obrany má nestandartní charakter, je členěn na části vojenských útvarů, které mají vzhledem k charakteru své působnosti specifické výdaje, které nejsou obsaženy v jiných civilních resortech. V návaznosti na reformu veřejných financí se zvýšil v resortu MO i podíl zaprogramovaných výdajů ve SR kapitoly MO ČR (307). Výše vojenských výdajů státu se obvykle používá jako měřítko výstupu, tedy vojenské obranyschopnosti daného státu. V případě, kdy jsou vojenské výdaje kryty schodkovým státním rozpočtem, je třeba do vojenských výdajů promítnout alikvotní (úměrný podíl) břemeno dluhové služby (z vnějšího dluhu představuje snížení spotřebních možností země) státního rozpočtu. V mezinárodním srovnání a interpretaci je vhodné použít kalkulace vycházející z jednotné metodiky např. korekce odchylky v jednotlivých národních metodikách - hrazení státního rozpočtu (USA), resortního rozpočtu (ČR).

Při posuzování hodnocení nákladů je velmi důležité posuzovat poměr neinvestičních nákladů tj. provozních (mandatorní a ostatní) a investičních nákladů (podle investičních programů tzv. Akviziční plán). Vzhledem k dlouhodobému podfinancování, nedokončování transformačních procesů a chybnými rozhodnutími v minulosti se nepodařilo dosáhnout všech požadovaných schopností AČR. Tato situace vytváří funkcionální omezení pro plnohodnotné plnění stanovených úkolů a závazků jak v současnosti, tak i blízké budoucnosti viz. Koncepce výstavby armády české republiky 2025. (MO, 2017, [online]).

Závěry hodnocení současného stavu AČR vnějšího prostředí můžeme hodnotit s analýzou SWOT, která je zpracována na základě "Koncepce výstavby armády České republiky 2025".

Silné stránky:

- pevné zakotvení v systému kolektivní obrany a poskytování odpovídajícího příspěvku NATO a EU,
- zkušenosti z operačního nasazení sil a prostředků v mnohonárodních operacích a v rámci IZS,
- bojové zkušenosti a připravenost speciálních sil,
- osobnostní charakteristiky a rozvojový potenciál personálu.

Slabé stránky:

- nedostatečná úroveň vnitřní a vnější interoperability,
- nedokončené transformační procesy např. struktura sil, velení a řízení, komunikační a informační systémy,
- nenaplněnost AČR personálem a materiálem,
- zhoršování věkové struktury personálu,
- nedostatečný počet a připravenost záloh.

Příležitosti (nástroje k potlačení nedostatků):

- vymezení strategického směřování ČR v oblasti bezpečnosti a obrany komplexní přístup k zajišťování obrany státu,
- příslib vládních koaličních stran navyšovat výdaje na obranu a vytvořit předvídatelný zdrojový rámec,
- zapojení do mnohonárodní spolupráce rozvoje schopností NATO, EU, regionální a bilaterální kooperace,
- odpovídající právní rámec pro stabilizaci činnosti a rozvoje ozbrojených sil (branná legislativa, řízení kariér, odměňování vojáků, atd.),
- inovační potenciál průmyslu, investice do vědy a výzkumu a jeho schopnost mezinárodní spolupráce např. využití vojenské robotiky.

Hrozby

- diskontinuita politického zadání a jeho nesoulad s alokovanými zdroji,
- nízká připravenost populace participovat na obraně,
- negativní demografický vývoj v ČR,
- nedostatečná podpora rozvoje obranného výzkumu a vývoje,
- ztráta klíčových průmyslových kapacit s dopadem na zabezpečení podstatných bezpečnostních zájmů ČR.

Ekonomické dopady a realizace vojenských výdajů lze dle Koncepce výstavby armády české republiky 2025 rozdělit na následující skutečnosti:

- existence/neexistence vlastní obranné průmyslové základny,
- země jako exportér/importér zbraní,
- země je/není příjemcem zahraniční hospodářské nebo vojenské pomoci,
- podíl vojenských výdajů na HDP, relace tempa vojenských výdajů oproti tempu růstu HDP (Rychlejší tempo vojenských výdajů oproti růstu HDP bude působit směrem ke snižování tempa růstu HDP),
- struktura vojenských (obraných) výdajů.

Mezi další již zmiňované finanční prostředky do resortního rozpočtu z mezinárodních struktur jsou dotace z fondů EU, kde se rozumí finanční podpora z Evropské unie, která je poskytována prostřednictvím jednotlivých tematicky specifikovaných operačních programů Strukturálních a investičních fondů EU, a to formou přímé dotace nebo inovativních finančních nástrojů. Dotace z fondů EU ve prospěch příspěvkových organizací a státních podniků. Finanční prostředky budou využívány samotným ministerstvem jako organizační složkou státu a příspěvkovými organizacemi a státními podniky zřízenými a založenými MO. Tyto finanční prostředky se čerpají v rámci několikaletých cyklů a na základě definovaných jasných cílů, které reflektují priority ČR. Metodicky koordinuje realizaci projektů spolufinancovaných prostředků z fondů EU v rámci ministerstva obrany odbor řízení organizací MO, kterými jsou: Dotace pro státní lesy, příspěvkové organizace a státní podniky, dotace na zabezpečení péče o válečné hroby a finanční podpora na lázeňskou léčebně rehabilitační péči a rekreační pobyty a příspěvek na závodní stravování. (MO 2017, [online]).

4.3 Zvyšující se investice do obranných prostředků státu

Na investice v roce 2016 připadlo 4,6 miliardy Kč, v roce 2020 11,5 mld. Kč, tedy na více než dvojnásobnou hodnotu oproti současnému stavu viz. Tab. 4.3. Ministerstvo obrany může k investicím využít také mimorozpočtové prostředky. Prostředky mimo rozpočet MO ČR v letech 2016 a 2017 dosáhly výše 2,3 mld. Kč. Pro potřeby ministerstva obrany byly využity rovněž prostředky z fondů NATO, EU, Foreign Military Financing – Zahraniční vojenské financování (FMF)¹³ a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Z fondů NATO se například investovala výstavba dvou páteřních radarů v Nepochech a Sokolovu pro potřeby společného integrovaného systému protivzdušné obrany NATINADS (NATO Integrated Air Defence System - Integrovaný systém protivzdušné obrany) zemí NATO. Prostřednictvím programů zahraniční pomoci vlády USA (FMF) získala Armáda ČR vybavení v hodnotě asi 0,065 mld. Kč. (Armádní noviny 2017, [online]).

Tab. 4.3: Přehled výdajů SR na obranu v jednotlivých letech

	2016	2017	2018	2019	2020
Běžné výdaje	15,7 mld.	14,5 mld.	15,3 mld.	15,7 mld.	16,3 mld.
Osobní mandatorní výdaje	25,7 mld.	26,4 mld.	27,1 mld.	27,7 mld.	28,4 mld.
Investiční výdaje	4,6 mld.	7,7 mld.	8,8 mld.	10,3 mld.	11,5 mld.
Celkem	46,1 mld.	48,6 mld.	51,2 mld.	53,8 mld.	56,3 mld.

Zdroj: Armádní noviny 2017, vlastní zpracování 2018

Armáda ČR se primárně připravuje na obranu území státu v rámci kolektivní obrany dané článkem 5 Severoatlantické smlouvy a Společnou bezpečnostní a obrannou politikou EU a NATO. Armáda ČR tvoří jednu z hlavních částí ozbrojených sil České republiky. V čele organizační struktury Armády České republiky (AČR) stojí generální štáb, pod který spadají: *Pozemní síly AČR* - jejichž základem jsou dvě brigády, které jsou spolu s dalšími jednotkami pozemního vojska určeny pro plnění úkolů na území České republiky i mimo něj. *Vzdušné síly AČR* - vojenské letectvo zabezpečující suverenitu a obranyschopnost vzdušného prostoru ČR. *Velitelství výcviku* – Vojenská akademie, resortní vzdělávací a výcvikové zařízení ministerstva obrany. Armáda ČR se člení na vojenské útvary, vojenská zařízení a vojenské záchranné útvary.

¹³ Zahraniční vojenské financování je kritickým nástrojem zahraniční politiky na podporu amerických zájmů po celém světě tím, že zajišťuje, aby koaliční partneři a přátelské zahraniční vlády byly vybaveny a vyškoleny tak, aby pracovali na společných bezpečnostních cílech a sdíleli břemeno ve společných misích.

Pozemní síly Armády České republiky

Ve střednědobém plánu se Armáda ČR zaměří na udržení a rozvoj schopností Brigádního úkolového uskupení (BÚU) na bázi 4. Brigády rychlého nasazení. Pro operace s vysokou intenzitou bojové činnosti bude mít BÚU do 5000 osob s kalkulovanou zálohou na udržitelnost ve výši 50 %, oproti 100% doporučených NATO. (Armádní noviny 2017, [online]).

Ministerstvo obrany ČR počítá také s možným nasazením českých vojáků v zahraničí. Průměrný roční příspěvek do vyčleňovaných aliančních sil a prostředků v období 2016–2020 dosáhne nejméně 650 osob u sil okamžité reakce (IRF) a 820 osob u sil rychlé reakce NATO (NRF). Zde je nutno zdůraznit, že střednědobý plán nepočítá s investicemi do pásových bojových vozidel pěchoty pro 7. mechanizovanou brigádu před rokem 2020.

K nejzásadnějším projektům patří pořízení víceúčelových vrtulníků, mobilních radiolokátorů, letištních radiolokátorů, pasivních sledovacích systémů elektronického boje, velitelských a štábních obrněných vozidel a děl ráže NATO. U pozemních sil Armády ČR patří mezi největší investice do techniky nákup štábních a spojovacích vozidel. Konkrétně půjde o 20 vozidel na podvozku kolových obrněných vozidel Pandur s 42 vozidel Titus kategorie MRAP (Mine-Resistant Ambush Protected - Odolnost proti nástrahám ohrožení). Ministerstvo obrany ČR plánuje mezi roky 2017 až 2020 vydat na nákup spojovacích a štábních vozidel bezmála 2 mld. Kč. Značnou část prostředků spolýká sofistikované elektronické vybavení vozidel.

Možná nejdůležitějším projektem je pokračující budování schopností velení, řízení, spojení, počítače, zpravodajství, sledování, zaměřování cílů a průzkum C4ISTAR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance - Příkaz, řízení, komunikace, počítače, intelligence, dohled - Zacielení akvizice a průzkumu). Kvalitní C4ISTAR zajišťuje nadvládu ve schopnosti rychle a přesně získávat informace, rozhodovat se a splnit zadaný úkol, co nejefektivněji, a s co nejmenšími prostředky. Do "sítě" C4ISTAR svým vybavením přispějí i velitelská a štábní vozidla. Na budování C4ISTAR padne mezi roky 2017 až 2019 36 mld. Kč.

Klíčovou investicí se stane, nákup dělostřeleckých systémů ráže NATO. Na roky 2018 až 2020 je na nákup vyčleněno 80 mld. Kč. Na roky 2019 až 2020 se počítá s modernizací kolového podvozku zbraňového kompletu 120 mm PRAM za 25 mld. Kč. V roce 2018 dojde k nákupu vyprošťovacích vozidel pro bojová vozidla pěchoty Pandur. Investice do

vyprošťovacích vozidel mezi roky 2018 až 2020 dosáhne 75 mld. Kč. Počítá se s dalším nákup osobních zbraní a vybavení jednotlivce. Od roku 2017 Armáda ČR investuje ročně zhruba 50 mld. Kč do nakoupení modulárních bojových kompletů (MBK) pro české vojáky. MBK umožní malým, z vozidel sesednuvším nebo samostatně se pohybujícím jednotkám, začlenit se do takzvaného systému digitalizovaného bojiště a architektury C4ISTAR.

To v praxi znamená, že po vydání úkolu a v procesu jeho realizace má velitel družstva celkový přehled o situaci na bojišti a stavu vlastních vojáků. Přitom každý voják má celkový přehled o taktické situaci, vidí aktuální polohu všech členů družstva, může digitálně komunikovat, předávat a přijímat data multimediálního charakteru ze svých senzorů a přístrojů nočního vidění, řešit výběr cílů apod. (Armádní noviny 2017, [online]).

V oblasti společného zpravodajství, sledování, zjišťování cílů a průzkumu (JISR/ISTAR) budou do roku 2019 pořízeny jako součást elektronického boje moderní a mobilní pasivní sledovací systém na bázi VERA-NG se schopností pasivní koherentní lokace.

Vzdušné síly Armády České republiky

Za pronájem stíhaček JAS-39 Gripen Česká republika posílá a bude posílat ročně do Švédska 1,7 miliardy Kč. Pro stíhačky Gripen se plánuje rozvoj schopností umožňující útočit na pozemní cíle, pořízení laserového ozařovacího a průzkumného kontejneru (2016) nebo nákup systémů pro přenos dat Link 16 (2016). Probíhá plánovaná modernizace avionických a zbraňových systémů letounů L-159 ALCA. V roce 2019 se počítá s nakoupením zaměřovacího podvěsného kontejneru a jeho integrace na L-159 ALCA. Letoun tak získá možnost používat přesně naváděnou munici (laserové navádění) bez nutnosti ozařování cíle leteckým návodčím. (Armádní noviny, 2018, [online]).

Na rok 2018 se počítá s pořízením dvou letadel L-159T2 za 40 mld. Kč. L-159T2 vzniknou přestavbou jednomístných L-159 ALCA. Půjde o stroj, který bude na rozdíl od současných L-159T1 vybaven stejným radiolokátorem jako jednomístné L-159, což ještě více zefektivní výcvik pilotů. Kokpit bude navíc sjednocen s přístrojovým vybavením jednomístných L-159 ALCA po modernizaci.

Intenzivně se pracuje na pořízení nových mobilních 3D radarů středního dosahu MADR (Mobile Air Defence Radar). První radary Armáda ČR získala v roce 2017. Očekává se pořízení až 10 radarů typu MADR, které se stanou klíčovými senzory vzdušného průzkumu Armády ČR. Čáslav, Náměšť nad Oslavou a Praha–Kbely získají nové letištní radiolokátory. Pro roky 2016 a 2017 bylo na nákup vyhrazeno 45 mld. Kč.

U vrtulníkového letectva bude pokračovat modernizace vrtulníků Mi-17/171š s cílem dosáhnout schopnost operovat ve dne i v noci za všech povětrnostních podmínek s možností utajeného spojení a datových přenosů podle standardů NATO, včetně plnění úkolů jednotky speciálních vzdušných sil (SOATU), zdravotnického taktického odsunu (MEDEVAC). Mezi roky 2017 až 2020 padne na modernizaci 48 mld. Kč.

Zásadní je nákup víceúčelových vrtulníků. Na nákup vrtulníků má MO ČR v roce 2018 vyhrazeno 50 mld. Kč, v roce 2019 70 mld. Kč a pro rok 2020 téměř 90 mld. Kč. Z mimorozpočtových zdrojů bylo vyčleněno na nákup víceúčelových vrtulníků v roce 2017 45 mld. Kč. Počítá se vyřazením protiletadlových raketových kompletů S-10M a od roku 2017 jejich nahrazením typem RBS-70NG za 67 mld. Kč (nákup 2017 až 2020).

Tímto nákupem se vyřešila protivzdušná obrana velmi krátkého dosahu VSHORAD (Very-SHORt-Range Air Defense). (Armádní noviny, 2018, [online]).

RBS-70NG vyniká především novým zaměřovacím systémem a modernějším systémem výcviku. Dálkový dostřel RBS-70NG je 8000 m, výškový 5000 m. RBS-70NG lze umístit na vozidla (např. Pandur) nebo do dálkově ovládaných odpalovacích stanic. Bude udržena schopnost pozemní protivzdušné obrany založená na protiletadlových raketových komplexech středního dosahu (2K12-KUB) k zabezpečení obrany vzdušného prostoru objektů důležitých pro obranu státu. V letech 2016 až 2020 se však nepočítá s modernizací systému 2K12 KUB nebo dokonce s nákupem nových protivzdušných systémů středního dosahu.

Česká armáda chce obměnit dosluhující bojová vozidla pěchoty BVP-2 sovětské výroby. Má jich přibližně 400. Armáda v létě 2017 prověřovala ve vojenském prostoru Libavá pětici vozidel od čtyř výrobců. Na Libavě se představilo konsorcium PSM, což je společný podnik koncernů Krauss-Maffei Wegmann a Rheinmetall Landsysteme, které vyrábí vozidla Puma, švédsko-britské vozidlo CV90 od firmy BAE Systems, ASCOD od General Dynamics European Land Systems, která české armádě dodala pandury, nebo Lynx KF31 od společnosti Rheinmetall. Podle informací médií největší pozornost české armády vzbudila německá Puma. Její nevýhodou je vyšší cena, za výhodu odborníci označují kvalitu stroje. Obrana chystá i další zakázky v řádu miliard korun např. nová výstroj za 1,5 až 1,7 miliardy. Dále se zvýšit nároky vojáků na výstroj a do budoucna by dostávali třeba vícekrát uniformu.

Plánuje se nákup průzkumných vozidel pro chemiky za více než pět miliard korun. V roce 2018 by také vojáci měli dostat za celkem asi 1,6 miliardy korun novou munici. (Echo24, 2018).

5 Závěr

S ohledem na současný mezinárodní vývoj se zvyšuje obecné povědomí, že obrana státu by měla být prioritou celé společnosti a také každého občana. Důležitým preventivním prvkem je pak zamezení ozbrojeným konfliktům.

Pro uskutečnění tak náročných úkolů, jako je obrana státu či zabránění vzniku potencionálních konfliktů nebo ukončení stávajících konfliktů, je nutné zabezpečit finanční, ekonomické, ale i lidské zdroje. Vytvoření dlouhodobě stabilního a předvídatelného finančního rámce je základním předpokladem pro efektivní zajištění obrany státu a klíčovou podmínkou, kde do roku 2025 je plánované navýšení celkových objemů finančních prostředků ve výši cca 460 mld. Kč. Časový průběh a proces naplňování požadavků bude zákonitě ovlivněn skutečnou výší dostupných a přidělených finančních prostředků v rámci rozpočtu kapitoly 307 Ministerstvo obrany, ale i postojem k nárůstu nákladovosti finančních prostředků na obranu státu a vyhodnotit např. $\text{Nákladovost výkonu} = \text{vlastní náklady/výkony}$. Obranyschopnost státu roste s jeho ekonomickou silou, která je tvořena zejména průmyslovou bází, a případná redukce aktivit prvků obranné podpory a jejich přenos do civilního sektoru obranyschopnost podporuje, neboť dochází k růstu efektivity obranných struktur státu. Dostupnost finančních zdrojů rezortu MO, vychází ze „Smlouvy koaličních stran o zajištění obrany ČR“ tedy bude pravděpodobně nutné v rámci plánovacího procesu rezortu MO korigovat. Z dlouhodobého hlediska může i obrana zajistit ekonomický růst. Je ale důležité najít souvislost mezi vojenskými výdaji a tímto ekonomickým růstem. Při rozhodování o velikosti obranných výdajů musí být uvažováno o obraně jako veřejném statku a proto i o jeho nedělitelnosti. V rámci toho se ve volbě o velikosti obranných výdajů musí vycházet z rozhodnutí alokace zdrojů na obranu a civilních zdrojů.

Armáda ČR musí být na tuto situaci připravena v kontextu společné obrany. Je nezbytné, aby již v míru disponovala potřebnými lidskými zálohami i materiálními rezervami, které nelze získat v krátkém časovém období. Předpokládaný vývoj bezpečnostního prostředí a záměr použití AČR vyžaduje, aby byly rovnoměrně rozvíjeny schopnosti všech jejích druhů vojsk a služeb. Využití a následné rozvíjení silných stránek např. finanční přiděly z jednotlivých rozpočtů EU a NATO. Potlačení nedostatků (příležitosti) především, se zaměřením na inovační činnost s podporou průmyslu 4.0, konkurenceschopnost v mezinárodním srovnávání a zvyšování přímých investic do moderních technologií k zajištění vysoké specializace AČR, viz také podkapitoly 4.1.2 Tab. 4.1 a podkapitola 4.2 Tab. 4.2.

Seznam použité literatury

Knížní zdroje

FOJTÍKOVÁ, Lenka a kolektiv. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. 364 s. ISBN 978-80-248-3333-0.

HALÁSEK, Dušan a David LENERT. *Ekonomika veřejného sektoru (vybrané kapitoly)*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2008. 230 s. ISBN 978-80-248-1854-2.

KOUDELKA, Zdeněk. *Mezinárodní konflikty a bezpečnost státu*. Ostrava: Key Publishing, 2016. 73 s. ISBN 978-80-7418-264-8.

MAREŠ, Miroslav, REKTOŘÍK, Jaroslav, ŠELEŠOVSKÝ, Jan, a kolektiv. *Krizový management, případové bezpečnostní studie*. Praha 4: 2013. 237 s. ISBN: 978-80-86929-92-7.

PEKOVÁ, Jiřina. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 485 s. ISBN: 978-80-7357-698-1.

REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, s.r.o., 2007. 309 s. IBAN 978-80-86929-29-3.

SVOBODA, František. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2017. 279 s.

ŠEDIVÝ, Jaroslav. *Diplomacie je uměním kompromisu*. Praha: Mladá Fronta, 2009. 277 s. ISBN 978-80-204-2015-2.

WEISS, Tomáš. *Role policie a armády v Evropské unii*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. 263 s. ISBN 978-80-246-2381-8.

Elektronické zdroje

KANCELÁŘ MINISTRA. *Dotace vybraným sportovním organizacím*. [online] Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2017a. [cit. 16. 4. 2018]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/povinne-informace/1-uredni-deska/_17-9-12-dotace-vybranym-sportovnim-organizacim.pdf.

KANCELÁŘ MINISTRA. *Příspěvky ČR do společných rozpočtů NATO*. [online] Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2017b. [cit. 16. 4. 2018]. Dostupné z:

<http://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/povinne-informace/1-uredni-deska/prispevky-cr-do-spolecnych-rozpocetu-nato-.pdf>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Státní rozpočet 2017 v kostce - kapesní příručka Ministerstva financí ČR*. [online] Praha: Ministerstvo financí ČR, 2017. ISBN 978-80-85045-96-3. [cit. 30. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2017-28944>.

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Obranná strategie České republiky*. [online] Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2017a. ISBN: 978-80-7278-702-9. [cit. 22. 4. 2018]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Obrann___strategie_2017_-_CZ.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Ukazatel kapitoly 307 Ministerstvo obrany*. [online] Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2017b. [cit. 17.4. 2018] Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/navrhy-rozpocetu/att00025-pdf.pdf>

Www stránky

ARMÁDNÍ NOVINY. Modernizace Armády České republiky mezi roky 2016 až 2020. *Armadninoviny.cz* [online] 2015 [cit. 15. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.armadninoviny.cz/modernizace-armady-ceske-republiky-mezi-roky-2016-az-2020.html>.

BLOOMBERG L. P. Brexit Deal in Brussels: What the Fine Print Says and What It Means. *Bloomberg.com* [online] 2017 [cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-12-08/brexit-deal-in-brussels-what-small-print-says-and-what-it-means>.

BUSINESSINFO. Velká Británie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. *Businessinfo.cz* [online] 2018 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/velka-britanie-zakladni-charakteristika-teritoria-19032.html>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Databáze Eurostatu. *Apl.czso.cz* [online] 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h>.

ECONOMIA, A. S. Kupní síla Čechů výrazně stoupla, ukazuje nové porovnání. Evropský průměr ale dohání pomalu. *Zpravy.aktualne.cz* [online] 2017 [cit. 10. 2. 2018]. Dostupné: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nakupovani/kupni-sila-cechu-vyrazne-stoupla-ukazuje-nove-porovnani-evro/r~e7019398cfaf11e7984d0cc47ab5f122/>.

ECHO MEDIA, A.S. Zakázka za 53 miliard. Ministerstvo obrany si vybere nová bojová vozidla. *Echo24.cz* [online] 2018 [cit. 5. 4. 2018]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SW4GM/zakazka-za-53-miliard-ministerstvo-obrany-si-vybere-nova-bojova-vozidla>.

EVROPSKÁ UNIE. Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). *Europa.eu* [online] 2018 [cit. 9. 3. 2018]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_cs.

EVROPSKÝ PARLAMENT. Víceletý finanční rámec. *Europarl.europa.eu* [online]. 2018a [cit. 10. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.4.3.html.

EVROPSKÝ PARLAMENT. Vítejte v Evropském parlamentu. *Europarl.europa.eu* [online] 2018b [cit. 10. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/20150201PVL00002/Úvodní-stránka>.

EVROPSKÝ PARLAMENT. Výdaje Unie. *Europarl.europa.eu* [online] 2018c [cit. 29. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.4.2.html.

KURZY.CZ. HDP 218, vývoj HDP v ČR – 5 let. *Kurzy.cz* [online] 2018 [cit. 13. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/>.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. Čtvrtletní informace o pokladním plnění státního rozpočtu v roce 2017 – 1. – 3. čtvrtletí. *Mfcr.cz* [online] 2017a [cit. 15. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/ctvrtletni-informace-o-pokladnim-plneni-30410>.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. Vláda prozatím nestanovila termín přijetí eura. *Mfcr.cz* [online] 2017b [cit. 10. 3. 2018] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/vlada-prozatim-destanovi-termin-prijeti-30455>.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. Vláda schválila návrh státního rozpočtu na příští rok. *Mfcr.cz* [online] 2017c [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/vlada-schvalila-navrh-statniho-rozpocetu-29715>.

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. Dotace pro státní lesy, příspěvkové organizace a státní podniky. *Mocr.army.cz* [online] 2018a [cit. 5. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/ministryne-a-ministerstvo/sdk/dotace-pro-statni-lesy--prispevkove-organizace-a-statni-podniky-107309/>.

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. Koncepce výstavby Armády České republiky 2025. *Mocr.army.cz* [online] 2018 [cit. 30. 4. 2018]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve__ejn___verze.pdf.

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. Resortní rozpočet. *Mocr.army.cz* [online]. 2018b [cit. 11. 4. 2018] Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/resortni-rozpocet-5146/>.

MONITOR. Ministerstvo obrany – druhový rozklikávací rozpočet pro výdaje. *Monitor.statnipokladna.cz* [online] 2018a [cit. 10. 4. 2018]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2015/statni-rozpocet/kapitola/307#rozpocet-vydaje-druhovy>.

MONITOR. Ministerstvo obrany – odvětvový rozklikávací rozpočet pro výdaje. *Monitor.statnipokladna.cz* [online] 2018b [cit. 12. 4. 2018]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2015/statni-rozpocet/kapitola/307#rozpocet-vydaje-odvetvovy>.

MONITOR. Ministerstvo obrany – rozpočet kapitoly 2015. *Monitor.statnipokladna.cz* [online] 2018c [cit. 14. 4. 2018]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2015/statni-rozpocet/kapitola/307>.

MONITOR. Ministerstvo obrany – rozpočet kapitoly 2017. *Monitor.statnipokladna.cz* [online]. 2018d [cit. 9. 2. 2018]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2017/statni-rozpocet/kapitola/307>.

MONITOR. Ministerstvo obrany – souhrnný rozklikávací rozpočet. *Monitor.statnipokladna.cz* [online] 2018e [cit. 21. 2. 2018]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2015/statni-rozpocet/kapitola/307#rozpocet-souhrn>.

RADA EU. Rada schválila rozpočet EU na rok 2017. *Consilium.europa.eu* [online] 2016 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/11/28/eu-budget/>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Finanční rámec 2014–2020. *Euroskop.cz* [online] 2018a [cit. 17. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8905/sekce/financni-ramec-2014-2020/>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Programové prohlášení vlády. *Vlada.cz* [online] 2018b [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/navrh-programoveho-prohlaseni-vlady-162319/#Obranna_politika_a_Armada_Ceske_republiky.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Výdaje rozpočtu EU. *Euroskop.cz* [online] 2018c [cit. 5. 1. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8879/sekce/vydaje-rozpocet-eu/>.

VOJENSKÉ ROZHLEDY. Adaptace obranné politiky a strategie ČR na nové bezpečnostní hrozby. *Vojenskerozhledy.cz* [online] 2018 [cit. 23. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-a-obranna-politika/adaptace-obranne-politiky-a-strategie-cr-na-nove-bezpecnostni-hrozby?highlight=WyJ2XHUwMGZkZGFqZSIzMjAxNj0>.

Seznam zkratk

BIS – Bezpečnostní informační služba
ČTÚ – Český telekomunikační úřad
DPFO – Daň z příjmu fyzických osob
DPPO – Daň z příjmu právnických osob
EET – Elektronická evidence tržeb
EMS - Evropský stabilizační mechanismus
ERM II. - Evropský mechanismus směnných kurzů
EU – Evropská unie
FKSP – Fond kulturních a sociálních potřeb
GIBS – Generální inspekce bezpečnostních sil
HDP – Hrubý domácí produkt
HND – Hrubý národní důchod
KFOR – Kosovo Force, mezinárodní mírové operace v rámci NATO
KIS – Komunikační a informační servis
MD – Ministerstvo dopravy
MO – Ministerstvo obrany
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZV – Ministerstvo zahraničních věcí
NATO – Severoatlantická aliance, North Atlantic Treaty Organisation
NBÚ – Národní bezpečnostní úřad
NSIP – Program bezpečnostních investic NATO
OSS – Organizační složky státu

PESCO – Stálá strukturována spolupráce - 25 stálých členů EU

SFDI – Státní fond dopravní infrastruktury

SFOR – Stabilisation Force byla mezinárodní mírová mise pod patronací vojenské organizace NATO

SIPRI - Stockholmský mezinárodní mírový výzkumný institut

SZIF – Státní zemědělský a intervenční fond

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9.5. 2018

.....
Silvie Aleksičová

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tab. 2.1: Státní pokladna – vybrané kapitoly	7
Tab. 2.2 Vybrané ukazatele SR	12
Tab. 2.3: Souhrnný rozpočet za rok 2017	12
Tab. 2.4: Příjmy SR za rok 2017	13
Tab. 2.5: Druhový rozpočet pro výdaje v roce 2017	16
Tab. 3.1: HDP v mil. EUR	28
Tab. 3.2: Základní makroekonomické ukazatele Velké Británie	29
Tab. 3.3: Sdílení nákladů spojenců v roce 2017	32
Tab. 3.4: Výše příspěvků ČR do společných rozpočtů NATO v letech 2011-2016	33
Tab. 4.1: Výdaje v programech EDS/SMVS	42
Tab. 4.2: Základní ukazatele státního rozpočtu v kapitole Ministerstvo obrany ČR	45
Tab. 4.3: Přehled výdajů SR na obranu v jednotlivých letech	48

Seznam grafů

Graf 2. 1: Vývoj státní pokladny za 1. až 3. čtvrtletí roku 2016 a 2017 (mld.)	8
Graf 2.2: Vývoj příjmů, výdajů a salda SR v jednotlivých měsících roku 2017 (v mld. Kč)	21
Graf 3.1: EU28, tempa růstu HDP eurozóny a USA procentní změna oproti předchozímu Q	27
Graf č. 3.2: Deficit a dluh sektoru vládních institucí v % HDP	30
Graf 3.3: Výsledky výzkumu občanů ČR	38

Seznam příloh

- Příloha 1** Úhrnná bilance příjmů a výdajů státního rozpočtu 2018
- Příloha 2** Ukazatele kapitoly 305 Bezpečnostní informační služba
- Příloha 3** Celkový přehled příjmů SR podle kapitol
- Příloha 4** Celkový přehled výdajů SR podle kapitol
- Příloha 5** Ukazatele kapitoly 307 Ministerstvo obrany
- Příloha 6** Ukazatele kapitoly 308 Národní bezpečnostní úřad
- Příloha 7** HDP v tržních cenách je konečným výsledkem výrobní činnosti rezidentských výrobních jednotek.
- Příloha 8** Dotační program Slavnosti a pietní akty
- Příloha 9** Průmysl, obchod a tržní služby k HDP
- Příloha 10** Cizinci podle státního občanství k 31. 12. 2016- vybrané území
- Příloha 11** Víceletý finanční rámec (EU-28) upravený pro rok 2018
- Příloha 12** Přijatý rozpočet na rok 2018: rozdělení rozpočtových prostředků na závazky podle kategorií VFR.